

+H

corpus: ReF.RUB.ext

language-area: ripuarisch

language-region: westmitteldeutsch

language-type: mitteldeutsch

genre: P

medium: Druck

time: 15,2

reference: Seite, Zeile

corpus-sigle: F164, III-Ca-P2, D

text: Biblia [Bibel; Köln]

text-author: -

text-type: -

assignment_quality: -

hoffmann_wetter_nr: -

library: Köln

library-shelfmark: online: http://inkunabeln.ub.uni-koeln.de/vdib-cgi/kleioc/0010/exec/pagemed/%22ad%2bbl594-1_druck1%3d0001.jpg%22

date: 1478

place: Köln

text-place: -

printer: Heinrich Quentell

edition: -

size: -

language: fnhd

literature: -

notes-transcription: Die Seitenangaben beziehen sich auf die Seitenangaben der Onlineausgabe, da sie die einzig referenzierbaren Orientierungspunkte sind.; alle Punkte sind halbhoch und werden deshalb als {.} transkribiert; Alineas sind rubr.; Einige Seiten weisen Illustrationen auf, die mittig auf der jeweiligen Seite stehen. In diesem Falle springt der Text oberhalb des Bildes von der linken auf die rechte Spalte. Unterhalb des Bildes setzt der Text wieder in der linken Spalte ein. Das Transkript folgt in der Zählung der Vorgehensweise des Drucks (erstmalig auf S.009).; {w} und {vo} sind schwer zu unterscheiden

abbr_ddd: BibKoe

extent: FnhdC: -; compl: 1-11 (1-3a sind Vorrede); 268-278; 405-413

extent-size: FnhdC: -; compl: 23.565

@H

F164-001a,01 .Je born der ewy
 F164-001a,02 ger wysheydt dat wort gaedes in den hogesten spreket : als Johannes in den vijfften Ca
 F164-001a,03 pittel schriuuet to den ioden . Vnder soeket de schrifft in welker gy mei
 F164-001a,04 net dat ewige leuen to wesen . Hyrumme our tredet dat boeke der bybelen hijr nae ghe
 F164-001a,05 drucket alle mynschelycke vnde werentlyc
 F164-001a,06 ken konsten . So in ghenen boken effte we
 F164-001a,07 tenheyden des mynschen heyll vnde salycheit geleghen is dan in wetenheydt sinen gades Alle ander
 konsten vnde boeke leren kennen de creaturen : allene dat boecke der hyligher schrifft vndersoeket ende maket bekentelik
 den schepper ende heillmaker aller creatue
 F164-001a,08 ren . Hyrumme is dyt vorghenoemde boek der hyllygher schrifft myt groeter ynnyc
 F164-001a,09 heit vnde werdycheyt to lesen eenen iuweli
 F164-001a,10 ken cristen mynschen . wente als Augustinus spreket All sin al ander konste vnde weten
 F164-001a,11 heyde nutte deme mynschen : iodoch en is met nuttelycker vp deser erden dan toe soec
 F164-001a,12 ken den ghenen dar hemell vnde erde vnde alle creaturen van ghemaket vnde ghescha
 F164-001a,13 pen sint . Als Paulus sprickt . Vyt eme in em . dor eme . sint alle dinghe : den sy loff vnd ere
 vmmermere Als ok Baruch spreket in sinen derden Capittell . Dyt is vnse got vn
 F164-001a,14 de ghene ander en sall buten eme gheachtet werden vnde geeret sin Dese heuet von den alle de
 weghe der leringhe . vnde heuet se ghe
 F164-001a,15 gheuen Jacob sinen knechte . nae desen is hee ghesien vp erden . vnde myt den myn
 F164-001a,16 schen ghemeynschop gehat Als Salomon spreket Ecclesiastici xxiiij . in personen der gotlycker
 wijsheydt Jck bin vth deme mon

F164-001a,17 de des alreouersten gheghanghen voerghe
 F164-001a,18 wonnen voer allen creaturen : vpghanck des yuorghenckelycken lychtes in den he
 F164-001a,19 mell heb ick ghemaeket . Wente so ok Sa
 F164-001a,20 lomon spreket van der gotlycker wijsheyt He is een glans des ewyghen lychtes vnde een speghell der
 gotlycker moghentheyt . Des ghelyckes ok ander lerer segghen . dat de ghotlycke wijsheyt beschreuen in deme boeke
 der bibelen ein wort sy des ewyghen wordes . dorch welk wort dat ewyge wort verluchtende is alle mynschen komende in
 desse werlt Dat wort als Jheronimus spre
 F164-001a,21 ket in der vorreden der bibelen : heuet met ghewoestet de waellgheleerde Plato . dat wort is
 vnbekant geweset den wolsprecke den demostenes Also ok Paulus sprecket thoe den Romeren . All hebben se bekant got
 : se en hebben en doch niet gheeret ghe
 F164-001a,22 lyck gaede . met se sin verswonden in eren ghe
 F164-001a,23 dancken Hyrumme sall een iuwelyck cri
 F164-001a,24 sten mynsche dyt bok der hyllyger schriften myt groeter andacht vnde vuirycheyt lesen Besonder als
 Salomon vns beschriuede is Ecclesiastici xxiiij als hi spreket . dat bok des leuents een testament des alrehogesten . een
 wetenber der warheyt besluiret effte begripet al dese dink Dat bok der hyllygen schrift de bi
 F164-001a,25 bell is ein boeck des leuendes als de hylige gheest schriuet allene bouen alle wetenheit leydende is to
 den leuen welke vnsterfflycke ende gheen ende nemende en is Also Eze
 F164-001a,26 chiell sprickt in den xx . in der persoenen ga
 F164-001a,27 des Jck hebbe en ghegheuen myne gherech
 F164-001a,28 ticheyt de de mynsche doen schall vp dat hy in der leue Spreket Salomon in der seluer ghestalt der
 gotlycker wijsheyt De my ver
 F164-001a,29 claeren : de sullen hebben dat ewyge leuen Also Johannes in sinen Ewangelio spreket in deme
 leesten Dese dinghe sin gheschre uen vp dat ghy gheloeuen sult . vnde geloe
 F164-001a,30 uende hebben mocht dat ewyge leuen De gotlycke wijsheyt beslaeten in deme boecke der Bybelen :
 is oek een testament off een laetste wylle des alre ouersten des almechti
 F164-001a,31 ghen gades bestedyghet van den seluen al
 F164-001a,32 lene to ghesegelt vnde beslaeten myt seuen se
 F164-001a,33 gelen Also Johannes spreket in dem boeck sinre hemelicheiden in den vijfften Capittel . ok
 bestedyghet vnde confoemyt dor dem doet des ghenen de dat ghemaket heuet . Als Paulus spreket to den hebreen in
 dem ix Capittel . Dat paeuschelycke vnde dat keyserlycke recht vndersoeken de testamen
 F164-001a,34 te de de mynsche makende sint : allene dyt bo
 F164-001a,35 ke der gotlycker schriften spreket vyt dat testament des lesten wyllen des almechtigen gades .
 Hyrumme is dat boecke der hylly
 F164-001a,36 gher schriften hijr nae ghedrucket bouen alle mynschelicke vernofft vnde verstante
 F164-001a,37 nisse so yd got allene gemaket heuet buiten wyllen des mynschen als Petrus spreket in sinre Epystolen
 De prophecie vns met tho koemende is dorch wyllen des mynschen : mer dor aenvanck des hyllyghen gheystes hebben
 ghesproken alle hyllygen . Darumme schollen alle guede herten de desse ouertsetin
 F164-001a,38 ge der hyllygher Bybelen sien horen ende lesen werden sik myt gaede enighen ende bydden den
 hyllyghen gheyst de desser schrift ein meyster is : dat he se wyll verluchten toe verstaen desse ouerstettinghe na sinen
 gotlicken wyllen vnde erer fielen salycheyt wente vnmoeigelyck were yenighes mynschen verstantenisse den volkoe
 F164-001a,39 men sin der hyligher schrift vth to spreken vn de iodoch in danckberheyt ende in gades lae
 F164-001a,40 ue dyt sulue boeck deser ouersettinghe to behul
 F164-001a,41 pen toe nemen welk myt groeter vlit so voell yd moghelyck was nae duitscher spraecken nae der
 bloemen des latins ouer toe setten als dat oek vorder hijr nae verleeert steet Dese gotlyke wysheyt beslaeten ind eme
 boeke der Bibelen is ok als vorgeschreuen is een beken
 F164-001a,42 tenisse der waerheyt nicht der mynschelycker waerheyt . de duister vnde de vnclaer is : men der
 erster waerheyt de vnbedreghelyck is de got suluen is Als Cristus spreket in den ewangelio . Jck bin de wech . de waerheyt
 . vnde dat leuen Dese waerheyt is grondeloes vnde vnbegripe
 F164-001a,43 lick ende so hoghe dat se de hogelerden hylige lerer nye to ghronde bekant en hebben . Des nycht
 thoe myn . is de hyllyge schrift dat bo
 F164-001a,44 ke der gotlyker wijsheyt de bybell seer claer vn
 F164-001a,45 bedecket vnde nicht myt ghesirden reden ghe
 F164-001a,46 schreuen als de mynschelyk boke de inwendych idel sin : mer de hyllyge schrift is vitwendych
 vngesiert men inwendych is se ghestalt lyeff
 F164-001a,47 lyck vnde deme sundygen herten seer beweghe
 F164-001a,48 lyck Als Salomon spreket in deme boeke der senghe Dochter iherusalem ik bin swart men ick bin
 schoen vnde waellghedaen . Aldus mogen alle mynschen gheleert ende vngelert geystlyck vnde wertlyck lesen in desen
 boeke der ghotlycker wijsheyt iuwelyck nae sinre be

- F164-001a,49 quemelycheyt . siner fielen Heyll vnde troest : da rinne to leren De hogeleerde meestere der scho
 F164-001a,50 len der gotlycker wijsheyt : schollen lesen vn
 F164-001a,51 de ghebrucken der translacien vnde ouersetten
 F164-001a,52 gen des hogelaeffden vnde des hyllygen lerers sancti Jheronimi de gebrukende is ghemeenli
 F164-001a,53 liken de hyllyhe cristelycke kerke dar de bibell vth den hebreschen vnd grexchen nicht sunder sun
 F164-001b,01 derlycke ghenade vnde in geuonghen des hylly
 F164-001b,02 ghen gheystes trouwelicken ouergesat hefft in dat latin Men de vngeleerden simpell myn
 F164-001b,03 schen beyde gheystelyck vnde wertlyk vnde be
 F164-001b,04 sonder gheystelycke beslaten kinder enteghen ledycheyt de een wortell aller sunden is : vnde als
 Salomon schriuet vele bosheyt vnde quat
 F164-001b,05 heyt lerende is : scholen hebben dyt teghenwor
 F164-001b,06 dyghe boek der bybelen recht na dem text des latins in duitschen ouerghesat sik entegen de
 gheschuit vnden pyle des vyandes van der hel
 F164-001b,07 len dar mede wapenen des hyllyghen daeges . als se leddyck sint daer mede sick myt oetmoe
 F164-001b,08 dycheyt dat se nicht en vallen in vnser moeder Euen houerdyeit to oeuen . vp dat se de grin
 F164-001b,09 mende lewe de steetlycken vmmegeaet soeken
 F164-001b,10 de wen hy verslinden moge nicht in ledycheit mer wakende bedende vnde in anderen guden
 oeuonghen vnde Hyrumb is een lyeffhebber aller mensch en salycheit de nicht anghesien en heuet loff der mynschen
 tijtelyck guet effte er
 F164-001b,11 deschen loen euer allene beweghet is dorch cri
 F164-001b,12 stelycke lyeffde ende goedertierenheyt vnde van summyghen ynnyghen ghueden herten daer to
 beweget vnde gebeden . desse heuet de ouer
 F164-001b,13 settinghe der bibelen vth deme latine to duy
 F164-001b,14 schen de welke vor mannyghen iaren geschiet vnde ghemaket is vnde in velen geschreuen bo
 F164-001b,15 ken by vele deuoten mynschen oek in cloesteren vnde in conuenten gheweset is . vnde langhe voer
 desser tijt vnd in ouerlant vnd in sumygen steden beneden ghedrucket vnde gheuoert in mannyghen landen vnde verkofft
 is niet sonder groeten vlit kost vnde arbeit . myt hulpe vnde raede veler hogheleerden doen verbeteren vnde verclaren vnd
 vort mit swaere kost gedruket . in der laelycker stat Coelne . de selue byddet alle cristen mynschen samentlycken de
 dyt boe
 F164-001b,16 ke lesen : sulke auersettinghe vnd verbeteringe der ouersettinghe de sulke voer langher tit ghe
 F164-001b,17 schret is niet to myswenden : soe de ghotelyke lyeffde alleyn sonder enich vermeten sinre de
 ghewrachtet heuet . Oek alle eenuoldyge mynschen de dyt boek der Bybelen lesen wer
 F164-001b,18 den : byddet hee dorch de wonden vnde myn
 F164-001b,19 ne xpristi ihesu dat se myt aller eenuoldycheit vnde vnderwerpinghe eres verstandes vnde krafft
 erre sielen thoe der eren ghades vnde erre fielenheyll lesen wyllen . dat selue er ver
 F164-001b,20 nofft dan beghripen vnde gheuolen kan myt aller soberheyt . vnde vnderdanicheyt des hylli
 F164-001b,21 ghen cristen ghelouen thoe sick nemen dar af ghaede deme verlener aller wysheyt lauen vn
 F164-001b,22 de dancken . dat selue se nicht begripen vnde verstan en moghen : vngeordelt laten Jodoch alsoe
 ghebrucken vnde verstaen alsoe dat ne
 F164-001b,23 met vnd verstande is de hyllyge Roemsche cri
 F164-001b,24 stelycke kerke dorch de ghantse werlt versprey
 F164-001b,25 det . vnde iodoch vp dat sick iuwelyck myn
 F164-001b,26 sche thoe beth behelpen moeghe in vellen ste
 F164-001b,27 den desser boeckes de doncker vnde vnuorstan
 F164-001b,28 dyck sint : schall men vynden enen sternen aldus ghemaket toe eneme teyken der schrift dar na
 deme sternen volghende beth an dat teyken also ghemaket den text dar vor steet verluch
 F164-001b,29 tet . vnde is ghenomen vth des weerdighen vnde hogheleerden meysters des postlatoers schrift
 ghenant Nycolaus de Lyra . de een doctor des vnd mynnerbroder ordens geweest is . Vnde ouck vmme dat meere
 ghenoechde vnde leeffde kreghe dee mynsche dese werdige hyllyge schrift tho lesen vnde sin tijt dar mo
 F164-001b,30 de nuytlick thoe ghebrucken : sint in etliken en
 F164-001b,31 den vnde Capittulen figuren ghesat . Soe see van oldes ouck noch in veelen kercken vnd cloe
 F164-001b,32 steren ghemaelt staen : welcke oek dat suluen de oghen er toenen vnde meer erclaren : dat de text
 des Capittels dar man de figuren vindet ynne hefft . Mer den gennen de neen genoechde in der verbeterongen der voer
 auersettonghen en hadde : off eme dat myswendet byddet hee de vngelesen to laten : vnd off se eme dat myswen den
 willen so en is he doch niet beter wan de ho
 F164-001b,33 geleerde sunte Jheronimus vnd veel ander ghe
 F164-001b,34 leerden der auersettonge vnd andere gude werken doch van velen gestraeffet vnd berispet sint . Alle
 ghelouigen mynschen byddet he samentli

- F164-001b,35 ken den borne der gotliker wijsheyt vth desem boeke her na gedruket in eynicheyt des ghe
 F164-001b,36 louuen der dopen gades de eyn vader aller ge
 F164-001b,37 louuiger mynschen is dorch de gnade Jhun xpeni to drincken dat de gotlike wijsheit in en werden
 moete een vletende born springende in dat ewy
 F164-001b,38 ghe leuen Amen Hijr beghynnen de boeke des olden Testa
 F164-001b,39 mentes . DAt boeck der gotliker schrifftten de Bybel : wert gheuunden in haldende na deelonge in
 syck suluen to hebben . xxxvi . boeck sonderlinge iuwelick verschey
 F164-001b,40 den na ordinancien vnde mane
 F164-001b,41 ren hijr nauolghet . Vnder welcken dat boeck gheheyten Genesis : is dat erste vnde tractert van der
 scheppenisse der werlt vnde alre creatu
 F164-001b,42 ren . vnde van der ghemeynre wateruloet dar dor de werlt vorgecnk vnde wo Noe syck vnt helt in
 der arcken . vnde van der verstoeronghe der tonghen in deme tymmer des torns Babel vnde van deme inganghe der
 vtherwelder ysra
 F164-001b,43 helscher kindere in Egypten . Vnde dyt voerge
 F164-001b,44 noemde boecke Genesis hefft vyffthich Capit
 F164-001b,45 tulen welker materie in iuwelickem Capittell sonderlinghe gheroert wert in sineme tittel . vnd alsoe
 werden ouck de tittulen eyns iuwelicken boeckes des olden Testamentes ghesat voer eren Capittulen Exodus is dat tweye
 boeck der biblien vnd heelt ynne van den teen plaghen Pharaonis . vnde van dern vthganghe der kindere Jsrahell vnde ere
 vorlofinghe des swaren deenst in Egi
 F164-001b,46 pten . vnde woe got Moysi dat ghesette vnde Ee gaff der teen ghebade . vnde van anderen son
 F164-001b,47 derlinghen ghebaden vnde vormanonghen de hee vntfenck tho vnderwysen dat volk gades vnde van
 der Arcken vnde Tabernackel des heren vnde van deme altaer vnde kleedonghe Aaron . vnde hefft . xl . Capittulen .
 Leuiticus is dat derde boeck vnde sprikt van der maneren tho doen de offerhande allerleye so se ghebaden wart in eren
 kunne . vnde van der ordinancien des deenstes der Leuiten . vnde helt . xxvij . Capittulen Dat boeck der ghetael is dat
 verde der bib
 F164-001b,48 lien : vnde helt inne alle dat getael der geslech
 F164-001b,49 ten vnde des volck ysrahel . vnde wo Balaam propheterde . vnde van den wanonghen dee in der
 woestenien ghemaket worden . vnde hefft xxxvi . Capittulen . Deuteronomius is dat vyffte boeck Moy
 F164-001b,50 si in welcken wedderhalt warden de dinghe de in den veer voerghenoemden boeken gheroert sint .
 vnde hefft . xxxiiij . Capittulen . Josue is dat seste boeck in welckem gerort wert van deme ouerganghe der Jordanen vn
 F164-001b,51 de wo de rike verwoest worden de sick wedder
 F164-001b,52 steenich helden . vnde wo dat ysrahelsche volk geuoert wart in dat lant der beloefften . vnde wo en
 dat lant gedeelt wart . vnd heft . xxiiij . ca . Judicun dat is der Rijchter boeck dat seuen
 F164-001b,53 de der Bybliën . vnde helt van der settonge der vorsten vnde der rijchtere dee dat Jsrahelsche volck
 regeren vnde rijchten scholden vnde be
 F164-002a,01 schermen . vnde van der vycorien de dat volk hadde teghen sine vyande vnde veruolgers vnd hefft .
 xxi . Capittulen . Ruth is dat . viij . boeck vnde helt van den gheslechten Booz vnde Ruth van welcken cri
 F164-002a,02 stus ghebaren wart . vnde hefft . iiij . Capittu . Der koninge boeck is dat negende vnd heft veer
 boeck bysonder : in welcken geroert wert van den koningen des volcks Juda vnd Jsrahell vnd van der tymmeringe des
 tempels . vnde van den striden de geschyet sijn tegen de phylisteers bysonder vnde van anderen striden der genre de sick
 tegen dat volck gades streueden van de
 F164-002a,03 sen veer boeken : dat erste hefft . xxxi . Capitter . dat ander . xxiiij . dat derde . xxij . vnde
 dat verde vyffteen Capittulen Paralipomenon is dat teende vnde sprickt van den dinghen de in den boeken der koninge
 ghewert sint . vnde in desen boeck werden vele geschychten vnde hystorien veruult : dee daer achtergelaten sint . vnde
 wert ghedeelt in twee boeck van welcken dat erste hefft . xxvij . Ca
 F164-002a,04 pittulen . vnde dat ander . xxxvi . Esdre is dat elffte vnder welken Neemias bestaten wert vmme
 gelickheyt der materien . in welcken beschreuen wert de weddermakinge des tempels binnen Jherusalem . vnde woe dee
 kindere Jsrahel wedderomme in er lant quamen vnde van deme ghetael der prestere vnde der le
 F164-002a,05 uiten des Jsrahelschen volckes . Van welcken tween boeken dat erste heft . x . Capen . Mer Nee
 F164-002a,06 mias . xij . Vnde waromme dat derde vnd dat veerde boeck Esdre nicht auergesat en sint : be
 F164-002a,07 seet voer dem begyn Esdre Thobias is dat twelffte . Jn welcken sin ver
 F164-002a,08 sokinge van gade beschreuen wert . Vnde wo he in der tribulacien stantthaffich bleeff . vnde wo
 Raphael de engel sinen soen vthleyde vnde we bracht de sinen blinden vader ghesunt makede vnde hefft . xiiij . Capittulen
 Judyth dat derteende boeck vnd sprikt van den hat den belege des Jsrahelschen volcks bynnen Jherusalem vnde van der
 erbarheyt vnd vromi
 F164-002a,09 cheit Judith der vrouwen . vnde wo sy Holo
 F164-002a,10 fernem menlick doet sloech vnde also dat bele
 F164-002a,11 ge vntsach . vnde hefft . xvi . Capittel Hesters boeck is dat veenrtee vnd sprickt van der wredicheit

Amon . vnd wo he dorch kloeken raet vnd ingeuen Hesters ghedoet wart vnd son
 F164-002a,12 derlinghe dorch ere oetmodicheyt . Vnde woe Matdocheus erhauen wart . vnde wo dat ioe
 F164-002a,13 desche volck verloest wart . dyt boeck hefft . xvi Capittulen Job is dat vyffteende boek der Bybelen
 in wel
 F164-002a,14 ken he gelauet wert van der stantthafftheit sins lydens vnd groter versoekinghe . vnd van der dispu
 F164-002a,15 taciende he hadde myt sinen vrunden . vnd hefft twee vnde vertich Capittulen . De psalter Daud is
 dat seesteende boeck der Bybelen in welckem betracht wert van der ho
 F164-002a,16 ger gotheit gades almechtich van siner mensch
 F164-002a,17 werdinge . passien . vpperstentnisse . vpuart in den hemel . vnde van der tokompst to den lesten
 ordel . vnde van der weddergeldinge der gueden vnd quaden . vnd van der woeldaden gades vnd sinen lauesenge de eme
 Daud sang . vnde hefft hun
 F164-002a,18 dert vnde vyffthich psalmen Prouerbiorum dat is der bywoerde Salomo
 F164-002a,19 nis : is dat seuteende boeck . vnd helt van der vn
 F164-002a,20 derwysonge der genre de sik schyken gade tho denen vnd wo man sik in den seden vnd dogeden rege
 F164-002a,21 ren sal . vnde hefft . xxxi . Capittulen Ecclesiastes is dat . xvij . boeck vnd leret ver
 F164-002a,22 smaen de ydelheit deser werlt vnd de snodicheit der sunden . vnd van der ewyger weddergeldin
 F164-002a,23 ge der genre de wandelen na dem wyllen gades vnde hefft twelf Capittulen Canticacnticorum is dat .
 xix . boeck genompt de senge der senge en is niet auergesat in duy
 F164-002a,24 schen de sake warumme soeckt in sinen anbegin
 F164-002a,25 ne . De materie deses boeckes is van der vollen
 F164-002a,26 komenheit des rechtuerdighen mynschen . vnd van der inwendigen beschauwingen der hylli
 F164-002a,27 ger sielen . vnde van der versamelonge cristi vnd der gelouuiger kerken . vnd hefft . viij . Capittu
 . Dat boeck der wijsheyt is dat twintichste der ganser Bybelen . vnd inneheldt dat regiment der ouersten en prelaten in
 bewaringe der recht
 F164-002a,28 uerdicheit . vnd van der versmaonge der affgade . vnde van der tokompst vnd passien xpeni de dar
 is de ware wijsheit vnde hefft . xix . Capittulen . Ecclesiasticus dat . xxi . boeck leret de vnder saten vnd ermaent sy to
 gehorsamheyt ere ouer
 F164-002a,29 sten . vnde sprickt van deme ghesette der doch samer seden . vnde van der edelheit vnde sonder
 F164-002a,30 linghen laue der wijsheyt . vnde van dem laue der hylligen . vnde hefft . li . Capittulen Jsayas is dat .
 xxij . boeck inhaldende de be
 F164-002a,31 straffinghe der ioeden vnde van der tokompst cristi in deme vleesch vnd van sinre passien . van der
 ropinge der heyden . vnde van den riken Ju
 F164-002a,32 de vnde Jsrahel . vnde hefft . lxvi . Capittulen . Jheremias is dat . xxij . boeck myt sinre be
 F164-002a,33 schrionge vnde tranen . in welken beschrien wer
 F164-002a,34 den manigerleye ghesichte . vnde van der toke
 F164-002a,35 mender verwoestonge Jherusalem . vnd van der passien cristi . vnd wo he beschreyde den val vnde
 verstoeronge Jherusalem . vnd hefft . Lij . Ca . Dat boeck der tranen . hefft vyff Capittulen . Baruch is dat . xxij .
 boeck vnd helt inne de woerde de he den geuangen en laeff in Babilo
 F164-002a,36 nien dat sy ere mysdaet bekenen scholden vnde van wederkompst des ysrahelschen volcks . vnd wo
 en Baruch voersachte de dingen de en we
 F164-002a,37 deruaren scholden . vnd hefft . vi . Capittel . Ezechielis is dat xxv . boeck in welken bescre
 F164-002a,38 uen werden de gesichten de he sach . vnde van der boesheit der ioeden . van der versturinge
 iherusalem vnd sinre wederbowinge . vnd hefft . xlvij . Capit . danielis is dat . xxvi . boeck in welken be
 F164-002a,39 screuen is wo de werlt dor eenen vorsten regert wert . vnd van der verwandelinghe der tide vnd van
 der macht vnd geweldicheit des ricks xpeni . vnde de hystorie Susanne wo Daniel auer si dat or
 F164-002a,40 del gaff . vnd van der destrueronge Bel . vnd van den drake de erslagen wart vnd hefft . xiiij . Capit .
 der twelf propheten is dat . xxvij . boeck van welcken de erste is Osee . vnd sprickt van den volck van ysrahel wo si den
 affgoden deneden dorch dee figure des gemeynen wyffs . vnd wo he dat volck van Jsrahel vermaende tho laten van ere boes
 F164-002a,41 heyt . vnde hefft . xiiij . Capittulen Johelis boeck is dat tweede van den propheten in welcken Johel
 sprickt van dem ioedeschen landen wo yd verdoruen wart van den ruypen . ke
 F164-002a,42 ueren . hoyspronge . vnd wo si to penitencie gebracht worden vnd van den lesten ordel . vnd hefft .
 iij . Capen . Amos is dat derde boeck der propheten vnd sprickt van den sunden der ioeden vnd der heiden vnd wo de
 wrake vnde torn gades vp en quan woe se in ere lant geuoert worden vnde deden peniten de . vnde hefft negen Capittulen
 Abdias is dat veerde boeck vnde sprikt van der verstutonge Edon vnd Esau . vnd hefft een ca . Jonas is de vyfte van den
 propheten de sprikt van siner ellende vnde schypbrekonge vnder der figuren der passien xpeni . vnd wo he de werlt ver
 F164-002a,43 maent to penitencien vnder der figuren Niniue vnde hefft . vij . Capittulen Micheas is de seeste vnd
 sprickt van der verstu
 F164-002a,44 ringe Samarie vnd van der geuencknis vnd dodin

- F164-002a,45 ge der vorsten van ysrahel vnd der valscher propheten vnde sonderlinge van ere boesheit vnd vndanck
 F164-002a,46 barheit . vnd hefft . vij . Capittulen Naum is de seuende vnd sprickt van der sware vnwerdicheit vnd
 groten torn gades weder dat volck van Niniue de dorch de predicacie Jone penitencie deden van eren sunden . vnd wo
 se na in der boesheyt geuoenden vnde begrepen wart myt plaghen . vnde hefft . iij . Capittulen Abacuc is de achte vnd
 sprikt van der dispute
 F164-002a,47 ronge de he hadde mit gade vnd deser werlt . vnd wo de rechtuerdigen hijr nu werden vertreden vnd
 de boesen werden verheuen . vnd sonderlinge wo aba
 F164-002a,48 cuc schrifft van der minschwerdinghe gades Sophonias is dat neghende boeck vnd sprickt van den
 tokomenden ordel gades tegen de homodigen heyden vnd van den behaldynge des ysrahelschen volcks . vnde vn der
 wederbuwinge Jherusa
 F164-002a,49 lem . vnd hefft . iij . Capittel . Aggeus is dat teende vnd sprickt van der we
 F164-002a,50 derkompst des ioedeschen volcks . vnd van der wederbuwinge des tenpels to iherusalen . vnd van
 der tokonpst xpeni in den vleisch . vnd van sinre passien vnde hefft . ij . Capittulen . Zacharias is dat elffte boeck vnd
 sprikt van der verlosinge der ioeden vnde van der wralen te
 F164-002a,51 gen ere vyande vnd van der oetmodiger tokompst xpeni in den vleisch vnd ock van der bytterheit
 sins lydens . vnde hefft . xiiij . Capittulen Malachias is dat . xij . boeck welck sprickt van der vernederinge der ioeden
 vnd van der ropin
 F164-002a,52 ge der heiden to den gelouuen . vnd hefft . iiij . Capen . Dat . xxvi . boeck der Bybilen vnd leste
 des al
 F164-002a,53 den testamentes is dat boeck der Machabeen : in welken gerort wert van den striden der hebreer
 vnd des volks van persen vnd van den edelen geschychten vnde loueliken vycorien der machabeen . vnde wo de seu
 broder der machabeen ridderlik myt ere moder in manigerley pinen vm den gelouuen xpeni vnder den koninge antiocho
 gestreden vnd ge
 F164-002a,54 storuen sint . vnd dyt boeck wert gedeelt in twe bokeren van welcken dat erste hefft . xvi . Capit .
 vnde dat ander vyffteen Capittulen . Hijr beginnen de boeke des nyen testamentes . Nder den boeken des nyen testamen
 F164-002a,55 tes sint de ersten de ewangelia der veer ewangelisten vnde tracteren van der gotheit xpeni van siner
 mynschwerdin
 F164-002a,56 gen . van siner gebort van siner vpuorstentnis van den doet van den vpclymmen in den hemell
 van siner tokonpst to den lesten ordel . vnd van siner conuersacien vnd miraculen vnd lere de he vp ertrik gedaen
 hefft van welken dee erste Matheus : gefigureert wert in een gesteltnis eens minschen want he sonderlingen van der
 mynschwerdingen xpeni bescreuen heft . vnd Marcus wert figureert in een gesteltnis eens louwen want he schoen ge
 F164-002a,57 spraken hefft van der vpuorstentnis xpeni . vnde Lucas is figureert in gesteltnisse eens ossen want he
 sprack van der priesterschop cristi . vnd Johan
 F164-002b,01 nes in een gesteltnis eens aren want he bescrijft de heymelike sacramente der gotheyt als he be
 F164-002b,02 wijst in sinen ersten Capittule dat beghynt in den anbegyn was dat wort Dat . xxix . boeck is dat
 boek des ewangeliums Mathei des ewangelisten vnd hefft . xxviiij . Ca . Dat . xxx . boeck is dat boek des ewangeliums
 Marci vnde hefft . xvi . Capittulen . Dat . xxxi . is dat boeck des ewangeliums Luce . vnde hefft . xxiiij . Capittulen .
 Dat . xxxij . is dat boecke des ewangeliums Johannis vnde hefft . xxxi . Capittulen Dat . xxxiiij . boeck der Bybilen is das
 boeck der Epystolen in welken vns geleret vnd gegeuen wert de manere to leuen vnde vns to regeren in dem gelouuen na
 deme exempel cristi . Jten Paulus hefft gemaket . xvi . Ca . vnder welken de erste schrifft he to den Romeren dar wy ok
 in ermaent werden vnde geropen van der heydenscher erronge to deme waren gelouuen Cristi . vnde de Epystel hefft . xvi
 . Capittulen Paulus hefft geschreuen twee epystolen to den Chorinthiers in welker erster he wedder ropt de Chorinthiers
 to den waren gelouuen : dee dorch valsche lerer van der ee xpeni vorleyt waren vnde hefft . xvi . Capittulen De ander
 epystel to den chorinthien gescreuen vermaent se dat se sik beteren scolen in annemin
 F164-002b,03 ge der penitencien . vnde wo he se dar inne lauuet vnde bestedicht . vnde hefft . xiiij . Capittulen .
 De veerde epystel hefft Paulus geschreuen to den Galatheers in welcker he se vermaent to halden de warafftige gelouue
 xpeni na den se vor
 F164-002b,04 leyte waren dorch sommige valsche apostolen de se vnderwyset hadden to halden dee Ee dee se
 predekeden . vnde hefft . vi . Capittulen De vyffte epystel scrift Paulus to den Effe
 F164-002b,05 fiers de welke dar na se de gelouue dorch dee predicare Pauli vntfangen hadden : volherden de
 bleuen in den gelouuen cristi . vnd wo se Paulus darume sonderlinge prijst . vnd hefft vi . Capit . De seste epystel scrift
 paulus to den phylip
 F164-002b,06 piers de gelikerwyse den Effesiers stantthaffich bleuen in den gelouuen xpeni . vnd wo se paulus la
 F164-002b,07 uet in den se de valsche apostolen nicht hoeren noch vntfangen en wolden . vnd hefft veer Capen .
 De seuende epystel scrift paulus to den Co
 F164-002b,08 locenseren de welke van den valschen apostolen alreede bedragen waren vnd dorch de vermaninge
 pauli wedderumme to den gelouuen gebracht sint . vnde hefft veer Capittulen . To den Thessalonitenseren schrifft paulus
 twe epystolen . in welker erste he de thessalo

- F164-002b,09   nicensers lauet van den woerde gades dat se vnt
 F164-002b,10   fangen hadden . vnd vm dat se ok stantthafftich bleuen in den seluen vnder der veruolginghe ere
 borgere . vnd wo se de lere der valscher apostolen nicht horen noch vntfangen wolden vnd heft . v . ca Jn der tweeder
 epystolen to den thesaaloni
 F164-002b,11   tenseren ermaent se paulus van den tokomen
 F164-002b,12   den lesten tiden des endekerst vnde van der ver
 F164-002b,13   uolginge der gelouuiger . vnd wo he to voren seg
 F164-002b,14   get des vordomenisse des endekerst vnde sinen nedderualle . vnde hefft . iij . Capittulen To
 thimotheun hefft paulus geschreuen twe epystolen . Jn der erster vnderwijst paulus thi
 F164-002b,15   motheum van der schyckonge des geystlicken byschdoms des dyaconates vnd alles geystliken ampts
 der kerken de em beualen was vnd heft . vi . ca Jn der ander epysolen ermaent paulus vnd sterckt thimotheun in der
 tokomender veruolgin
 F164-002b,16   ge siner pinen vnd starckt em in der regulen aller gelouuen vnd leret em de geschychten der toko
 F164-002b,17   mender dingen . vnd hefft veer Capittel De twelffte Epystel scriffit paulus to tytum dar inne tytus
 ermaent wart van sinen toko
 F164-002b,18   menden presterliken staede vnd vnderwesen wart in een geystlick leuen to schouwen de ketserie der
 vngelouuigher . vnde hefft . iij . Capittulen De . xij . epystel scriffit paulus to philemo
 F164-002b,19   nem : in welcker paulus en lauet van der vullen
 F164-002b,20   komenheyt des gelouen vnd leffden to den hilligen vnd wo paulus orestino sinen knecht an philemo
 F164-002b,21   nem vorgyffnisse bydt . vnde hefft een Capitter . De . xiiij . epystel scriffit paulus to den hebreers in
 welker he bewyset dat gebreck vnd affwesin
 F164-002b,22   ge der ee moysi vnd scriffit van der veruolginge der ee des ewangeliums xpeni vnden hefft . xij .
 Capit . Dat . xxxiiij . boeck der Bybilen is dat boeck der werkinge der apostolen : in welken paulus be
 F164-002b,23   scriffit de sendinge des hilligen geistes na den xpens to hemmel geuaren was . vnd de dinge de apo
 F164-002b,24   stelen ghedaen hebben in dat anbegyn der ge
 F164-002b,25   louuiger kerken . vnd heft . xxvij . Capittulen Dat . xxxv . is dat boeck der Canonickscher
 epystolen der tosamene seuen sint . der erste epistel helt van der ellende iacobi de he vp erden leyt . vnde wo he beschriffit
 dat perickel des tegen
 F164-002b,26   wordigen leuens . vnde hefft . v . Capittulen Petrus scriffit twe epystolen in welcker erste he gade
 danckt vnd lauet van siner minschwerdin
 F164-002b,27   ge vmb vorlofinge des mynschliken geslechtes . vnd wo he vns vermaent vnd leret to schouwen de
 listicheyt des duuels . vnd hefft . vi . Capittu . Jn der tweeder epystolen leret petrus van der vollenkomenheyt aller
 dogeden . vnd van der waer
 F164-002b,28   heit der prophecien vnde leret de quaetheit beken
 F164-002b,29   nen der valscher propheten vnde wo man de son
 F164-002b,30   dere schouwen schal . vnde hefft . iij . Capittulen Johanen beschriffit de epystolen in welker er
 F164-002b,31   ste he sprickt van den ewygen woerde der waer
 F164-002b,32   heyt des vaders in der ewycheyt vnsen heren Jhem xpem to sijn vnse toulucht . vnde ermaent vns
 leef to hebben got vnde vnsen eenen ker
 F164-002b,33   sten . vnde hefft . v . Capittulen Jn der ander epystolen ermaent he de moedere vnde de kindere to
 bewysonge der ganser lyeffden vnd dat se sik nicht to neenerley vngelouuen der ketterigen vndergeuen scholen . vnd hefft
 een ca . Jn der derden epystolen lauet he Gayum dorch de vulkomenheit sines gelouen . vnde de guede wercke de he den
 pylgrimmen ven vrenden vmb gades wyllen bewysede . vnde hefft een Capit . Judas scriffit de seuende epystel dar in he
 vns allen ermaent antomercken vnse leste salicheit vnde sprickt van den stride des ertschen engels Michaelis den he dede
 in den hemmel myt dem duuel . vnde wo he de ketters vermaledyt myt der ewyger vordomenisse . vnde hefft een Capen
 . Dat . xxxvi . boeck der gantser gotliker scriff
 F164-002b,34   ten der bybelen is van der heymeliker apenbarin
 F164-002b,35   ge dar in den hylligen Johani dorch den enghel gades geapenbaert wart van den tribulacien vnd
 mannigerhande verdreet vnde veruolginge dee de erste kerke geleden hefft : nu noch lydet . vnde naemaels lyden schal in
 dat ende der werlt vnd sonderlinge in der tit des endekerstes . vnd van der weddergeldonge de se wedder vmb van ga
 F164-002b,36   de vntfangen schal in der glorien Dat innehalt der boeke des nyen testamentes vnd der ganser
 Bybilen hefft hijr ein selich einde Hijr beghynt Genesis dat erste boeck der vijff boeckere Moysi dat erste capittel ys van
 der geschyppenis der werlt vnde aller cre
 F164-002b,37   aturen vnde de wercke der sees daghe N dem anbegynne schoep god hemmel vnde erden . Mer de
 erde was leddych vnde dusternisse weren vp deme antlate des affgron
 F164-002b,38   des dat ys vp deme ange
 F164-002b,39   sijchte der elementen do vn
 F164-002b,40   uerscheiden vnde der geist godes wart gevoert bouen

F164-002b,41 de watere . Ven godde sprak dat licht werde : vnd dat licht ward . vnd got de sach dat licht dat dat
gud was . vnde he delde dat licht van der dusternisse . vnd dat licht nom
F164-002b,42 de he den dach . vnd de dusternisse de nacht . vnd der auent vnde morgen wart een dach . Vnde
got de sprak : dat firmament werde in dem mitte
F164-002b,43 le der watre vnd he schedde de watre van de wate
F164-002b,44 ren Ven god makede dat firmament : vnd delde de watere de dar weren vnder dem firmament van
den de dar weren bauen dem firmament vnd dat ge
F164-002b,45 schach also . Ven got nomde dat firmament den hemel vnd dat wart der auent vnd de morghen de
ander dach Ven god sprack euer de watere de vnder dem hemele sint werden vergaddert an eende stede . vnd erschyne de
dorricheit . vnde dat geschach also . vnd god hete de dorricheyt dat ertrijke . vnd de vergaderinge der watere he
F164-002b,46 te he dat meer . vnd got sach dat dat gud was Vnde he sprack . De erde groye groyende krut vnd
dat saet make . vnd holt dat appel drage nae syme kunne . des saet sij in eme sulues vpp der erden . vnd dat geschach
also . vnd de erde vort
F164-002b,47 brachte krut groyende vnd makende saet na siner kune . vnd holt brengende vrucht vnd een iewelik
hebbende hadde saet na siner gestalt Vnde god de sach dat dat gud was vnd dat wart auent vnd de morgen de derde dach
. Ven god de sprack . dat werden lichtre in den firmament des hemels vnd delen den dach vnd de nacht . vnd sijn in
beken in tijden in dagen vnd in iaeren dat se luchten in den firmament des hemels vnd vorluchten de erden . vnd dat ge
F164-002b,48 schach also vnd god macke de twe grote lijchte dat grotteste licht dat dat vorwre den dag . vnd dat
cleneste licht dat dat voerw der nacht . vnd sternem . vnd sette se in den firmament des hemels dat se lichteden vp de
erden . vnd vor weren den dage vnd der nacht . vnd de leden dat licht vnd de duster
F164-002b,49 nisse . vnd god de sach dat dat gud was . vnd dat wart auent vnd de morgen de verde dach Ven god
sprack ock . de watere bringen hijrvoer krupende dinge euer leuendiger sele . vnd dat geuogelte vp der erden vnder deme
firmament des hemels . Ven god de schop grote waluische vnd eme ieweli
F164-002b,50 ke leuendige sele vnd bewegelike sele de de wate
F164-002b,51 re vortbringen in eren gestalt vnd vogelte na sy
F164-002b,52 ner kunne vnd god de sach dat dat gued was vnd gebenediede se vnd sprack . wasset vnd werdet
vormert vnd voruullet de watere des meres vnd de vogele worden gemanichuoldiget vp der erden vnd dat wart auent vnd
de morgen de viffte dach Ven god de sprak de erde vorbringe ene leuendi
F164-002b,53 ge sele in erer kune vee vnd de krupende dere vnd der dere der erden na erer gestaltenisse . vnd dat
ge
F164-002b,54 schach also vnd god de makede de dere der erden na eren gestaltenissen . Vee vnd eenes ieweliken
krupende ders dere erden in siner kune vnd god de sach dat dat gud was vnd sprack . wy willen ma
F164-002b,55 ken eenen mynschen na vnser byltnisse vnd geli
F164-002b,56 kenisse vnd he wert vor sijn den visschen des me
F164-002b,57 res vnd den vogelen des hemels . vnd den deren vnd al
F164-003a,01 le der erden . vnd allen krupeden dat dar wert bewe
F164-003a,02 get vppe der erden . Ven god schop den mynschen na siner gestaltenisse vnd gelikenisse he gescho
F164-003a,03 pe en na dem gebilde gades man vnd wiff schop he . vnd god de benediede se vnd sprack . wasset
vnd werdet gemanichuoldiget vnd voruullet de erden vnd vnderwerpet se vnd herschoppet den vissche des meres vnd den
voghele des hemels . vnd alle den leuendigen dingen de dar werden beweget vp der erden . vnd god de sprak . Seet ik
hebbe iuw gegeuen allet dat krut brengende dat saet vp der erden vnd alle holter de dar hebben dat saet eres geslechtes in
sik suluen dat se iuwe sin to eener spise vnd allen leuendigen deren der erden . vnd eenem ieweliken vogel des hemels .
vnd allen den dingen de dar werden begewen vp der erden . vnd in den dar is de leuendige sele vp dat se hebben to eten .
vnd dat geschach also . Ven god sach alle dynck de he hadde gemaket . dat se weren sere gud . vnd dat ward auent vnd
morgen de seeste dach . dat . ij . capittel is wo god den mynschen in dat paradis brochte . vnd vorboet eme to eten de vru
F164-003a,04 cht des weitenheit . vnd dar ward eua gemaket Arume de hemel vnd de erde worden vul
F164-003a,05 lenbrocht vnd all ere siringe . vnd god vul
F164-003a,06 lenbrocht sine werke an den seueden dage dat he hadde gemaket . vnd rouwede an den seue
F164-003a,07 den dage van alle sinen wercken de he hadde vullen
F164-003a,08 brocht . vnd benediede den seueden dach vnd hylli
F164-003a,09 gede en wente an eme hefft he vpgehört van al
F164-003a,10 len sinen werken de god schop vnd makede . dit ys de gebort des hemels vnd der erden . an den
dage do se worden geschapen . do god makede den hen
F164-003a,11 mel vnd de erden vnd een itlik krut efte busch des ackers er dat dat vpginge vp der erden . vnd een it
F164-003a,12 lick krut des rikes er dat gronet . Wente de hre en heft nicht geregent vp de erden . vnd de minsche
was nicht de dar arbeidede de erden . Sunder een water gynck vp van der erden . vuchtende alle den plaen der erden
. darume de hre god makede den mynschen van den slime der erden . vnd he in blees in sijn angesichte den blaes des
leuendes . Ven de myn

- F164-003a,13 sche ward gemaket in eene leuendige sele . Vort de hre god plantede dat paradys des wollustes van angbegyne in den sette he den mynschen den he hadde gemaket . vnd god de here vortbrocht van der erden een iewelick holt schon van gesichte vnd suete to eten . vnd ok dat holt des leuendes in mid
- F164-003a,14 del des paradyses vnd ok dat holt der wetenheit des guden vnd des quaden . vnd een water gynk vth van der stede der wollust to vuchten dat paradys dat water sik dar na delede in vele dele . de name des enen phison . vnd is dat dat vmegeit alle dat lant eiulath . daer dat golt wasset vnd dat golt des landes is dat beste . Ven dar werd vunden de boem bedelliun . vnd de sten onichinus . vnd de na
- F164-003a,15 me des anderen waters het gyon . dat sulue vme geit alle dat lant der morian . sunder de name des derden waters het tigris dat geit to den lande assi
- F164-003a,16 rien . Ven dat verde water het eufrates . darume god de hre nan den mynschen . vnd sette ene in dat pa
- F164-003a,17 radys der wollust . dat he werckede vnd behud
- F164-003a,18 de dat vnd geboet eme sprekende . Et van eenen ie
- F164-003a,19 weliken holte des paradisses . sunder van den holte der wetenheit des guden vnd des quaden scholt du nicht eten den an welken dage dattu etest van eme so werst u steruen des dodes vnd de hre god sprak dat en is nicht gud to sijn den mynschen allene . wy willen eme maken ene hulpe eme gelijk . dar vme als de hre god gemaket hadde ander leuen
- F164-003a,20 dige dinge der erden . vnd alle de vogele des hen
- F164-003a,21 mels van der erden he brochte se vor adan vp dat he sege wo he se hete . wente wat adan nonde ee
- F164-003a,22 ner ieweliker leuendiger selen dat is er nam . vnd adan efte nonde by eren namen al leuendige creature ende alle vogell des hemels ende alle dyer der erden mer adams en wart niet geuonden eyn hulpe eme ghelyck . darumb got de here sande einen slaep in adam . Ende do hy vntslapen was do nam hy ein van sinen ribben ende ver
- F164-003a,23 uulde vleys vor se ende got de here de makede de ribbe de hy had ghenomen van adam in ein wijff ende brachte se to adan . ende adam sprak dat is nv ein beyn van mynen beynen en vleys van mynen vleysche dese wert genomet ein mani ne want se is ghenomen van den manne vmb dese dinghe leth dye man vader ende moeder ende wert anhanghen sinen wiue . ende sullen twe sin in einen vleysche . sunder se waren bey
- F164-003a,24 de naket Adam ende sin huisfrouwe . ende se en schemeden sich niet // Dat derde Capittel . wo de slanghe Euen bedroch ende Eua adam ende verdreef se got vyt den paradyse ende vermaledyede dye erde dor er werck . ENde dye slange was lystyger aller le
- F164-003a,25 uendyger creaturen der erden de got de here hadde ghemaket de sprack toe den wiue . Warumme hefft uw got verbaeden dat ghy niet en eten van einen yghelycken hol
- F164-003a,26 te des paradyses ? dat wyff antworde wy eten van der vrocht der holtere dye dar sin in dem Sonder van der vrocht des holtes dat dar is in den myddell des paradyses hefft vns got ge
- F164-003a,27 baden dat wy dar van niet eten off rueren . vp dat wy niet en steruen Ende de slange spraeck to den wiue geinre wys en wert gy steruen des dodes want got dye weet an welken dage gy eten van eme : uwe ogen werden vpgedan ende gy werdet also de gade . wetende dat guede en
- F164-003a,28 de quade . darumb do dat wijff sach . dat holt dat et guet was to eten ende schoen den ogen ende genoechelyck aen to sien Sy nam van sin
- F164-003a,29 re vrocht ende at ende gaff de eren manne . hy at ende worden erre beyder oghen vpgghedaen Ende do se sich bekanden dat se naket waren . do bonden se sich to samen dye loue der vygen
- F164-003a,30 bome ende makeden sich vmbhenge en bedec
- F164-003a,31 keden sich ende do se hadden gehoert de stym
- F164-003a,32 me des heren gades gan in den paradise an der siden des paradyses tusschen suden ende westen na myddages siden Do verbarch sich Adam ende sin huisfrouwe in dat myddel des paradi
- F164-003a,33 ses van den anghesichte des heren gades . ende got dye ere riep adam ende sprack to em . wor byst u hy sprack here ick hoerde din stymme in den paradyse . ende ick vruchtete my darumb dat ik naket was ende verhoedde my God de here sprack to em wye hefft dy gesacht dat du naket werest dan alleyn dat tu hefft gheten van den holte dat ick dy gheboet niet to eten Ende Adam sprack dat wijff dat tu my geghe
- F164-003a,34 uen hefft toe einer ghesellinnen de gaff my van den holte en ick ath . de hre sprack toe den wiue . warumme heuest u dat ghedaen ? Sy antworde de slanghe hefft my bedraghen . en
- F164-003a,35 de ick ath ende got de here sprack to der slangen Darumb dat tu hefft ghedan dese dinghe . du byst veruloket vnder allen leuendygen creaturen en vnder den deren der erden . du wertst gan vp di
- F164-003a,36 ner borst en wertst eten de erde alle de dage dins leuens . ick werde setten vyantschop tusschen dy ende der vrouwen ende dinen saet ende eren saet Sy wert to wriuen din houet en du salst eren votspaten lage leggen Een do sprak hy to den wiue ik werde mannychuoldyghen din iamerheyt en din vntfanginge Een du wertst geberen din sone in wedagen ende salt sin vnder der gewalt des mans ende de selue sall ouer dy herschoppen Een sprak to adam . darumb dat tu hefst gehort de stym dins wijffs ende hefft geten van den hol
- F164-003a,37 te . van den ik dy geboet dat tu niet en etest . de er

F164-003a,38 de sy veruloeket ende dine werke . du salst eren vyt er in arbeyt alle de dage dins leuendes . se wert dy bringen dorne ende dystell . en du salt eten dye kruder der erden Jn den swete dins an
 F164-003a,39 sichts salt u eten din broet bys dat tu weder va
 F164-003a,40 rest to der erden van der du byst genomen want du byst ein stubbe en salst weder werden ein stub
 F164-003a,41 be Ende adam hyte den namen sins wiues Eua darumb dat se was ein moder aller leuendiger dinghen . Ende got dye here madeke ade ende sinre huisrouwen rocke van vellen ende toch se an en ende sprack Syet Adam is worden ein vyt vns . wetende dat guede ende dat quade . nv hyrumb dat hy niet licht late sin hande en ne
 F164-003a,42 me oek van den holte des leuens ende ere ende leue ewelycken god de here warp en vyt deme paradyse der waellust dat hy arbeydede de erden van der hy was ghenomen ende satte vor dat paradyse der waellust . ende cherubim ende ein vuirich swert dat welcke hy affkijrde als hy wold to behalden den wech sins holts des leuens // Dat vyerde ca . wo adam ende Eua kinder gewonnen . en Cayn sinen broder Abel doetsloch en vluchtich wart ende wat geslechte dar sin van Cayn gebaren Een adam de besliep Euan sin huisrouwe en se vntfinck en relde Caym en sprak ick heb beseten einen mynschen dor got Anderwerff gebeerde se abell sinen broeder Een abell was ein herde der schape ende Cayn ein ackerman Ende dat geschach na vele daghen dat Cayn offerden den heren van den vruchten der er
 F164-003a,43 den Een abell bracht van den ersten gebaren sins vees en van den veetsten en de hre sach to abel en to sinre gauen sunder to Cayn en to sinre gauen sach hi niet . en cayn wart seer vertornt en sin ansicht wart ver
 F164-003a,44 wandelt . en de here sprak to em warumb byst u tornich en warunb verwandelt dy din ansicht ? off du woldest lyeff heben dinen broder vntfan
 F164-003a,45 gest du en dan niet wederunb den loen Off du euer ouell deyst to hants wort din sunde tegen
 F164-003a,46 wordych in den doren dat is se wort my so apen
 F164-003a,47 bar als de dyngde de men settet in apenen doeten sunder er begeringe wert sin vnder dy . ende du wertst herschoppen ouer se dat is du machst de sunde ouerwinnen want niemant sundyget son
 F164-003a,48 der wyllen en Cayn sprack to abell sinen bro
 F164-003a,49 der . wy wyllen vytgaen . ende doe se waeren by deme acker . Cayn stont vp teghen Abell sinen broeder en sloch en doet en de hre sprak to cayn waer is Abell din broeder ? hy antwerde ick en weet sinre niet bin ik dan ein herde mins broders . vnde he sprack to eme . wat heffst u ghedaen ? de stemme des blodes dines broders ropt to my van der erden . daer vmme werst u nu vor
 F164-003a,50 vloket vp der erden . de vp ghedaen hefft eren munt vnd hefft vntfanghen dat bloet dynes broders van diner hant . so du se werst bearbei
 F164-003a,51 den se wirt dy nicht geuen erevrucht . du werst vluchtich vnd ellendich vp der erden . vnd Cayn sprack to deme heren . myne boisheytt edder sun
 F164-003a,52 de is groter den dat ick vordenen kan gnade . Su dallink werpest u my vth van deme ant
 F164-003b,01 late der erden . vnd ich werde vluchtich vnd ellen
 F164-003b,02 dich vppe der erden . daer vmme een iewelick de my werd vinden de sleyt my dot . Vnde de here sprack to eme . nenerleywise werd dat al so ghescheyn wente een iewelick de daer dot sleyt Cayn de sal werden gepiniget seuenuol
 F164-003b,03 dich vnd de hre sette in Cayn een teken vp dat en nicht dot en sloghe een iewelick de ene vun
 F164-003b,04 de . Cayn gynck vth van deme antlate des he
 F164-003b,05 ren vnd wonde voruluchtich vp der erden to ost werd in deme dele der erden gheheten eden . vnde Cayn de bekande sine husfrowen . se vnt
 F164-003b,06 fenck vnde telde Enoch . vnde he buwede eme eene stat vnd het eren namen mit deme namen sines sons Enoch . vnd Enoch telede Jrad . vnde Jrad telede maniahel . vnd maniahel telede ma
 F164-003b,07 tusaal . vnd matusaal telede lamech . de nam twe wijff . de name der eenen Ada . vnd de name der anderen Sella . vnd Ada telede Jahel . de daer was een vader der de daer wanden in den telten vnde de herde vnd de name sines broders Tu
 F164-003b,08 bal . Vnde he was een vader der singenden in der harpen vnd in den orgelen . vnd Sella telede Tubalcayn de was een hemerer vnd een smyt in allen wercken des yserens vnd metaels vnde de suster Tubalcayn noemenia . vnde Lamech sprack to sinen wiuen Ade vnd Selle . gij wiuer horet myne stemme vnd vorstaet myne word . wente ich hebbe dot geslagen eenen man in my
 F164-003b,09 ner wunden vnde eenen iungelinck in myme nyde vnde hate Seuenuoldich werd dewrake auer Cayn vnd van Lamech souen vnd seuentichuol
 F164-003b,10 dich . vnd Adam bekande noe sine husfrowen vnd se geberden eenen sone vnd het synen namen Seth seggende . god hefft my gegeuen eenen anderen sone vor Abel den Cayn dot sloch . vnd na Seth wart gebaren een sone . den het he Enos de hoff an to ropen den namen des heren dat vifte capittel wo vnd wat van Adams geslechte quam vnd wo enoch vp ghenamen ward vnd wo noe de ploech bedachte dat lant to buwen . dJt is dat boeck des geslechtes Adans in deme daghe daer an god schoep den mynschen . he madeke en to der gelike
 F164-003b,11 nisse gades . vnd schoep se een man vnd een wiff vnd he gebenedigede se vnd het eren namen Adan an deme dage an deme se worden geschapen . Ven Adam leuede hundert vnd . xxx . iaer vnd ge

- F164-003b,12 wan eenen son na siner bildenisse vnd tho siner gelikenisse vnd het synen namen Seth vnde de dage Adams . na deme he gewan Seth weren viij . hundert iær vnd gewan sone vnd dochtere vnd alle de tijd de Adan leuede weren . ix . hundert iær vnd xxx . iær vnd do starff hey . en Seth leuede hundert vnd vijff iær vnd ghewan Enos vnd leuede Seth na deme dat he Enos ghewun
- F164-003b,13 nen hadde achte hundert iær vnd seuen iær vnd gewan sone vnd dochter . Alle de dage des leuen
- F164-003b,14 des Seth de weren . ix . hundert vnd twalff iær vnd do starff he . Enos de leuede negentich iær vnd ghewan caynam na des ghebort leuede he achte hundert iær vn viffteyn iær vnd gewan sone vnd dochter . Alle de daghe Enos weren ne
- F164-003b,15 genhundert vnd viff iær vnd do starff he Caynan de leuende seuentich iær vnd gewan malalehel vnd leuede na des ghebort achtehundert vnde vertich iær . vnd vorwarff sone vnd dochtere vnd leuede tho hope negenhundert iær vnd . x . iær vnd starff do . Malalehel leuede . lxxv . iær . vnde vorwarff yaret vnd na deme dat he ghebaren ward leuede he achtehundert iær . vnde . xxx iær . vnde ghewan sone vnde dochter vnde he ward olt achtehundert iær vnd . xcvi . iær . vnd do starff he . Jaret de leuede hundert vnde . lxxij . iær . vnd do ghewan he Enoch vnd leuede iaret na Enochs gebort achtehundert iær vn gewan sone vnd dochter vnde he ward olt auer all ix . hundert iær . vnd . lxxij . iær . vnd starff do Enoch leuede . lxxv . iær vnd teledē matuzalen vnd Enoch wanderde mit gade vnd leuede na der ghebort matuzalem . iij . hundert iær . vnd ghewan sone vnd dochtere . Alle Enochs leuedage weren . iij . hundert iær vnd . lxxv . iær . he wanderde mit ga
- F164-003b,16 de vnd apenbarde sik dar na nicht mer . wente god nam en leuendich . Matuzalem leuede . C vnd . lxxxvij . iær . vnd telde Lamech vnde leuede Matuzalem na der ghebort Lamechs . vij . hun
- F164-003b,17 dert vnd . lxxxij . iær . vnd teledē sone vnd dochter vnd wart olt to samende . ix . hundert iær . vnde lxxix . iær . vnd starff do . Lamech de leuede . C . vnd . lxxxij . iær . vnd teledē eenen son den nome
- F164-003b,18 de he Noe . vnde sprak desse schal vns troesten van den wercken vnd den arbeyt vnser hende in der erden de god vermaldiet hefft . Lamech de leuede na der ghebort Noe . v . hundert . vnde xcix . iær . vnd teledē sone vnd dochter vnd alle de dage sinen leuendes weren . vij . hundert vnd . lxxvij iær vnd starff do . Do noe olt was . v . hundert iær . teledē he Sem Cam vnde Japhet . A deme dat Saull doet was geschach dat dauid wederun
- F164-003b,19 me keerde van der slacht amelech vn
- F164-003b,20 de bleeff in sioelech . twe dage vnde des derden dages ghe
- F164-003b,21 scheen een mynsche komende van den tenten Sauls vnde hadde asche vp sin hoefft ghesprenget myd als de quam thoe dauid do vyll hee in sin anghesichte vnd anbedede en snel Vnde do sprack dauid thoe eme Wanne koe
- F164-003b,22 mest u ? vnde hee sede eme Jck bin gheuluen v van den tenten van ysrahell Vnde do sede da
- F164-003b,23 uid thoe em Wat secht man dar dat geschiet sy ? Segghe dyt my do sprak hee dat volcke is geuluen vth deme stride vnde voele van de
- F164-003b,24 me volke sint gheuallen vnde ghestoruen vn
- F164-003b,25 de Saull vnde Jonathas sin soen is oek ghe
- F164-003b,26 storuen do sprack dauid toe dem Jonghelin ghe de eme dat baetschopte . Waer aff weet
- F164-003b,27 st u dat Saull doet is vnde Jonathas sin soen ? doe sede de ionghelinc thoe eme Jck quam van gheualle vp den berch gelboe . vnde Saull loende sick vp sin sper vnde de thoe perde vn
- F164-003b,28 de thoe wagene weren nekende sik eme vnde he kerde sik vmme to rugghe vnde sach mick vnde esschede myck vnde als ick eme antwor
- F164-003b,29 de hijr bin ick : doe sede hee my We byst u . vn vnde ik sede to eme Jk bin een amalechite . vn
- F164-003b,30 de hee sprack tho my Stant vp my vnde doe de my want de anxste hebben my beghepen . vnde myn leuen is noch ghants in my . vnde ik stont vp em vnde doede em . Jck wost wall dat hee doch nicht leuen en mochte nae dem nederualle Vnde ick nam sine kroene de vp sy
- F164-003b,31 neme hoeuede was vnde den bant van sinen ar
- F164-003b,32 men vnde hebbe dat her ghebracht tho iw mi
- F164-003b,33 neme heren . vnde dauid ghreepe sine kledere vnde tho reet de . vnde alle de man de vmb we
- F164-003b,34 ren vnde schrieden vnde weyneden vnde vasten hent des aeuendes ouer . Saull vnde Jona
- F164-003b,35 than sinen soene . vnde ouer dat volck des he
- F164-003b,36 ren vnde ouer dat huys ysrahell . daromme dat hee in deme swerde gheuallen weren Vnde do sprack dauid thoe deme Jonghen de em dat baetschopte Wan byst u ? hee antworde Eins vrummeden mans soen ghekeeret thoe der Joedscher Ee een amalechite bin ick Vnde dauid sprack thoe eme Waromme vnturuch
- F164-003b,37 tes du dy nicht din hant to strecken dat tu do des gen ghesalueden des heren ? vnd dauid essche de enen van sinen knechten vnde sede Snelly
- F164-003b,38 ken slaet den doet vnde hee sloech den doet vn
- F164-003b,39 de starff . vnde do sprack to eme dauid . Dyn bloet sy ouer din houet Din mont hefft ente
- F164-003b,40 ghen dy ghespraeken segghende . ick hebbe ghedodet den ghesalueden des heren . vnde da vend de schriede desen sanck ouer saull vnde Jo
- F164-003b,41 nathan sinen soen vnde gheboet dat se dyt ge

- F164-003b,42 schrey leerden den kinderen van iuda als ghe
 F164-003b,43 schreuen is in deme boeke der rechtuerdygher vnde spraek . Merke ysrahell vp de de ghestor
 F164-003b,44 uen sint vnde ghewondet vp dinen hogheden vnd bergen . de sere edelen sint van isrl- verslaegen .
 vp dinen berghen wo sint de starcken gheual
 F164-003b,45 len ? des en wylt nicht vertellen in Geth noch verbaetschopt in den verscheydenden weggen in
 ascolen vp dat vyllychte de dochter der phy
 F164-003b,46 lystyen sick nicht vervrouwen . vnde de doch
 F164-003b,47 tere der vnbesnedener sick nicht verblyden . Ghy berghe gelboe : noch douwe noch regen en koeme
 vp iuw noch ghy en scholet nicht sin acker der erster vruchte wente dar is ver
 F164-003b,48 worpen de schilt der starken de schylt Saull recht off he nicht ghesaluet en were myt olye van den
 blode der gedoder van den vaten der starket De pyle ionathe en keerden sick nicht weder tho rugghe vnde Sauls swert en
 keerden sik nye wederumme Saull vnde Jonathas we
 F164-003b,49 ren werdych der leeftden vnde thoe mael schon in eren leue . vnde oek nv in deme dode en sint se
 nicht verscheyden Sy weren snelre dan dye aren vnde starker den de lewen . Ghy dochte
 F164-003b,50 re van ysrahell schreyet ouer saull de iuw thoe kleden plach myt roet verwyger siden nae lus
 F164-003b,51 ticheyt vnde de iuw ghaeff gulden sierheyt toe iuwer siringhe wo sint de sterke gheualen in deme
 stride ? Jonathas is in dinen hogeden ge
 F164-003b,52 dodet O Jonatha myn broeder . de dut ho ma
 F164-003b,53 le schoen werest vnde to male lyefflick baeuen de leuede der vrouwen Jck bedroewe my auer dy Recht
 alsoe een moder lyeff hefft ere eny
 F164-003b,54 ghe kint : alsoe hebbe ick dy leeff ghehad . Woe sint de mechtighen gheualen : vnde wo sint
 verdoruen de stritbaerlicke wapen ? Dat tweede Capittell wo de gheslechte Juda Daud entfinghen vor eeneme koenyn
 F164-003b,55 ghe vnden ysrahell behyelde Sauls soene . vnde woe Asahell doet bleeff Vnde woe Abnet Asa
 F164-003b,56 hell versloech Aer nae bereet sick Daud myt den heren vnde spraek . schall ick nicht vpghaen in
 een van den steden Juda ? vnde de here spraek thoe eme . Ghae vp . vn
 F164-003b,57 de doe spraek dauid Waer schall ick vpgan ? vnde hee antworde em . in Ebron . vnde daer ghinck
 dauid vp vnde sin twe wijff myt eme . Achimoen de Jesrahelite vnde Abyghaell nae bas wijff van Carmelen . vnde de man
 de mit dauid weren leet dauid myt eme een iuwelick myt sineme huighesinde vnde bleuen in den ste
 F164-004a,01 den van Ebron Vnde doe quaemen de manne van iuda vnde salueden daer dauid vp dat he regneerde
 auer dat huis iuda . Vnde dyt wart ghebaetschopt dauid dat de manne van Jae
 F164-004a,02 bes ghalaad hadden beghraeuen Saull . da
 F164-004a,03 rumme sande Daud baeden thoe den mannen van Jabes ghalaad vnde spraek thoe en Ge
 F164-004a,04 benedyghet syt ghy deme heren dat ghy ghe
 F164-004a,05 daen hebbet de barmherticheyt myt Saull iu
 F164-004a,06 wen heren vnde hebbet eme beghraeuen . vn
 F164-004a,07 de nv schall iuw de here wedder gheuen barm
 F164-004a,08 herticheyt vnde waerheyt . vnde ick schall iw des danck weten dat ghy dat woert ghedan hebbet
 Juwe hande moten ghesterket wer
 F164-004a,09 den vnde sijt soene der sterkeden : Woe waell iuwe here Saull doet ys . soe hefft my doch dat huis
 van Juda ghesaluet eme thoe ene
 F164-004a,10 me konynghe Vnde Abner ners soene de man hysboseh Sauls soene . vnde leet en allvmme dorch de
 tenten vnde maekede eme konynghe auer ghalaad vnde Jetzuri vnde Jezrahell vn
 F164-004a,11 de Effraym vnde beniamyn auer alle ysrahell . Vyertich iaer was hysboseth olt Sauls son : doe hee
 beghende thoe regneren auer ysrahell vnde hee regneerde twe iaer Mer alle dat hus Juda volgde dder . vnd dat se tall der
 dage dat dder in Ebron was . vnde ghebot hadde auer dat huis iuda : weren seuen iaer vnde ses maende vnde doe toech
 vth Abner ners soene . vnde hysboseth knechte de Sauls soe was vth den borghen ghabaon Mer Joas seruie soene vn
 F164-004a,12 de de knechte dauid weren oeck vthghedhan vnde vntmoeten en by der vysscherien ghaba
 F164-004a,13 on . vnde doe se by een quameen : setten sethoo ghaen een ander . de eene . thoe eenre siden der
 vysscherien vnde de ander thoe der anderre siden Doe spraek Abner thoe Joab De Jonghe
 F164-004a,14 linghe moeten vpstan vnde spoelen vmb vns dat is se moeten toen en ere sterckede . vnde ere
 vroemheyt . vnde eene deme anderen ver
 F164-004a,15 stan vnde doe antworde Joab Se staen vp Do stonden se vp vnde treden her voer . in de
 F164-004a,16 me ghetale twelf vth beniamen van hyss bo
 F164-004a,17 seth side de Sauls soene was . vnde twelf van den knechten dauids . een Juwelyck van den nam sin
 ghelycke by deme hoeuede vnde stack een swert in de side sin gegeners vnde vyellen alle thoe samen . vnde de naeme der
 stede wart ghenoept de acker der vroemen in ghabaon . vnde sick verhoeff een seer hart strit in dem da
 F164-004a,18 ghe vnde Abner vnde de man van ysrahell wor
 F164-004a,19 den veriaghet van dauids knechten . vnde dar weren drie soene seruie Joab : abysai vnde asa

F164-004a,20 ell . vnde Asaell was thoe maele snelle thoe lo
 F164-004a,21 pen . recht als een rebuck dat in deme bussche wonet vnde Asaell voruolghede Abner vnde en
 neyghede sick noch thoe der rechter noch thoe der luchter hant vnde en leet nicht aff to veruolghen Abner . vnde sach
 Abner achter rugghe vnde spraek Byst u nicht Asaell ? He antworde ick bynn et . Doe spraek thoe eme Abner Ghank
 to der rechter off toe der luch
 F164-004a,22 ter sinden vnde nemet een van den Junghelm ghen vnde nemet sinen voeff . vnde Asaell en wolde
 des nicht laeten hee en dwanck abner vnde doe spraek abner tho asaell Kere wed
 F164-004a,23 der umme vnde en voelghe my nicht dat ik vyl lichte nicht ghedwonghen en werde dyck in de erde
 toe ghraeuen vnde dat ick dan myn an
 F164-004a,24 ghesichte nicht en moeghe vpheuen toe Jo
 F164-004a,25 ab dinen broeder vnde versmade dat toe hoe
 F164-004a,26 ren vnde en wolde nicht wyken . Hyrumme sloech en Abner myt eenen verkeerden spere beneden
 aen sin ghemechte vnde do erstack en vnde hee starff vp der seluer stede . vnde alle de daer ouergynghen doer de stede
 dat Asael vyell vnde doet bleeff bleuen staen . met Joab vnde abysay veruolgheden abner de daer vlo vnde de sonne ghinck
 vnder vnde quemen he an den berch der adacht dat is enteghen de
 F164-004a,27 me weghe des dales vnde der woestenighen ghabaon vnde verghaderde sick de kindere be
 F164-004a,28 niamyn toe abner vnde droeghen sick vp ee
 F164-004a,29 nen hoep vnde stonde vp deme hoghesten eens graues . vnde rep abner to Joab vnde sprak to en
 Wyll icht din swert swinde sin beth to der verderffnisse : aff wetest u nicht dat my de mis
 F164-004a,30 sedaet sorghelyck ys ? Warumme segghes du deme voelcke nicht dat se afflaten toe veruol
 F164-004a,31 ghen iuwe broedere . vnde doe spraek Joab . Leuet de here Haddes tu huden morghen also
 ghespraeken dat voelck haddr vmme gheke keeret vnde en hadden nicht veruolghet sinen broeder . Darumme bleeff Joab
 sine basune . vnde do stunt alle dat her vnde en verholge de nicht meer ysrahell noch en strecken oek nicht Abner vnde
 sin man de ginghen doer de vel
 F164-004a,32 dinge Moab al de nacht . vnd gingen auer de Jor
 F164-004a,33 daen vnde doer vmme alle bethoron vnde que
 F164-004a,34 men in ere wonynghen . vnde Joab keerde we
 F164-004a,35 derummen vnde leet abner vnde verghaderde alle sin volk vnde dar ghebreken van dauids knechten
 negentien man behaluen asaell Mer de knechte dauids sloghen van beniamyn vn
 F164-004a,36 de van den mannen de weren myt abner dre
 F164-004a,37 hundert vnde Sestich de oeck storuen . vnde se nemen asaell vnde beghroeu den in sins va
 F164-004a,38 der ghraff in bethleem . vnde Joab vnde oeck alle de manne de myt eme weren : wanderden alle de
 nacht vnde quemen to den lesten van der nacht in Ebron . Dat derde Capittell is van den namen der kindere de dauid
 ghebaren worden vth man
 F164-004a,39 nigherleye huisfrouwen woe abner sick delde van hysboseth Sauls soen . vnde ysrahell toe dauid
 bringhen wolden vnde woe abner van Joab doet gheslaeghen wart vnde woe dauid Abner beschriede . Nde daerumme
 wart groete kulonge vnder Sauls huise vnde Dauids hui
 F164-004a,40 se Dauid de nam toe . vnde eme wort eme selues allet starker vnde dat huis Sauls verghinge
 daghelicks . vnde dauid deme wor
 F164-004a,41 den kindere ghebaren in Ebron . Sin erste ghe
 F164-004a,42 baren soene de heet Amon van Achineon de ieze
 F164-004a,43 heliten . vnde na deme cheleab van abyghaill de nabals van carmelen huisurouwe was . vn
 F164-004a,44 de de derde was Absolon de was maacha tho
 F164-004a,45 lomay dochter des konynges van gessur son De veerde was adamas aggyth soen vnde de vijffte
 Saphacias abyghayll soene . vnde de seeste was Jetran van egl dauids wijff Desse weren dauids ghebaren in Ebron vnde
 want oek nye strit en was tusschen sauls vnde da
 F164-004a,46 uids huise : doe regheerde Abner ners son dat huis sauls Saull hefft ghehat een bywijff ge
 F164-004a,47 heten respha achya dochter . vnde Abner gink tho er in vnde hysboseth sede toe abner . Vm
 F164-004a,48 me wat byst u in gheghan toe myns vader by
 F164-004a,49 wijff ? Doe wart Abner toe male toernich vnb der woert wyllen hysseboth vnde spraek Byn ick ycht
 huden eens hondes hoeuet enteghen Juda wente ick barmherticheyt ghedan heb
 F164-004a,50 be deme huise sauls dines vaders vnde ouer si broedere vnde sine neghesten vnde dy nicht ge
 F164-004a,51 leuert in de hande dauids vnde ghy hebbet hu
 F164-004a,52 den in my ghesucht dat ghy my huden straffen mochten vmme desses wiues wyllen ? Dyt do ghod
 Abner vnde dat doe hee eme daer to do ick nicht also myt dauid als eme de here ghe
 F164-004a,53 swaren hefft also dat dat konynrike affgenoe
 F164-004a,54 men van deme huise sauls vnde verheuen wor
 F164-004a,55 de de thron dauids ouer ysrahell vnde ouer iu van dan beth toe bersabee . vnde hysboseth en mochte

eme nicht antworten want he enturuch

F164-004a,56 te eme vnde darumme sande Abner baden to dauid in Ebron de spreken scholden van siner weggen wes is dat lant ? anders wen iuwe vnde dat se spreken Maeket vruntschop myt my vnde myn hant schal myt iuw wesen vn

F164-004a,57 ick schall alle ysrahell tho iw bringhen . vnde hee spraek Dat is thoe male ghuet . Jck scal myt dy vruntschop maken . sonder een dinck bydde ick dy segghende . Ghy en scholt myn anghesichte nicht seen du en bringhest mychol sauls dochter my vnde soe schal tu komen vn

F164-004b,01 de my seen . vnde dauid sande baden thoe hys

F164-004b,02 boseth sauls soene vnde sede . Ghijff my myn wijb mycholl : de ick my ghetroumet hebbe . myt hondert besnidinghen der philistien Da

F164-004b,03 rumme sande ysboseth vnde nam se van eren manne salthiell lais son . vnd er man de volghede er nae al schriende bet to bahurin Do sprak to en Abner ghae vnde keert wederumme Vnde he keerde wederumme Vnde doe brachte Abner desse woett by vnde spraek toe den oeldesten des volkes ysrahell Veer tijden als ghysteren vnde eyrghysteren doe sachte er dauid dat he regnierde ouer iuw . darumme doet dyt nv . wente de hefft ghesproken thoe dauid vnde sede Jn der hant myns knechtes dauid schall ick ghesunt maecken myn volke van ysrahell van den handen der phylystyen vnde alle sinre vyande . Vnde abner spraek oeck dyt tho beni

F164-004b,04 amyn . vnde hee ghinck enwech dat hee spre

F164-004b,05 ke myt dauid in ebron allet soe wat ysrahell behaghede vnde alle beniamyn . vnde quam to dauid in Ebron mytt twintich mannen . vnde dauid makede Abner vnde de mannen de mit eme quemen een wertschop vnde Abner sprak thoe dauid Jck schall vpstan dat ick vergae dere tho iuw mynen heren den koenynck alle ysrahell vnde een verbunt myt iuw maecken . Vnde gy scholet in allen ghebeden na diner be

F164-004b,06 gherren dinre selen . vnde doe dauid Abner voort leet vnde hee in vreden ghinck : do que

F164-004b,07 men tho der stont de knechte dauids vnde Jo

F164-004b,08 ab vnde hadden de moeder verslaeghen vnde brachten eenen thoe malen ghroeten roeff Vn

F164-004b,09 de Abner en was do nicht myt dauid in ebron wente he hadde eme ghelaeten . vnde was in vreden enwech gheghaen . vnde Joab vnde al

F164-004b,10 le sin voelcke quemen darnae . vnde dat wart ghebadeschoppet Joab . vnde ghesacht woe Abner ners soen ghekomen was thoe dem ko

F164-004b,11 nyinghe vnde hee eme ghelaten hadde vnde in vreden enwech gheghaen were . vnde Joab de ghinghe thoe deme koenynge vnde sprak Wat heuest u ghedaen ? Seet Abner de quan thoe iuw . warumme hebbet ghy eme laeten ghaen ? Du en kennest Abner ners soen nicht wente he is thoe iuw koemen vmme iuw toe bedregghen vnde dat hee woste dinen ingank vnde iuwen vthghanck vnde woste allet dat ghy doet ? vnde doe ghinck Joab van dauid vnde sande baden nae obner vnde brachte we

F164-004b,12 derumme bys aen de cysterne sira des dauid nicht en woeste . vnde als abner wederumme quam in Ebron do leet em Joab achterwart in myddell vnder de poerten dat hee myt eme spreke in loesheyte . vnde hee versloeghe eme in sin ghemechte . vnde hee starff vnde dat in een wraeke des bloedes asaels sines broders . vnde als dat hoerde dauid woe dat gheghan was spraek hee Jck bin reyn vnde myn ricke is voer ghade berh in ewycheyt van deme blo

F164-004b,13 de Abner Ners soen vnde dat bloet moet ko

F164-004b,14 men vp dat hoefft Joab vnde vp dat huis sins vaders . vnde nicht vnbreke van Joabs huy

F164-004b,15 se se en lyden den vloet des sades der natueren . vnde woerden vthsettich haldende de kleppe . vnde vallen ind eme swerde vnde sint nottroff

F164-004b,16 tich broedes . vnde hyrumme Joab abysai sin broeder hadde verslagghen abner . wente hee asaer eren broeder doet hefft gheslaegghen in deme stride in ghabaon . vnde do sprack dauid thoe Joab vnde thoe alle deme volke dat mit eme was . snyret iuwe kledere . vnde ghordet secke vmme vnde schreyet voer dar lycke ab

F164-004b,17 ner . vnde dauid ghinck nae der baeren . vnde doe se Abner had be beghraeuen in Ebron : do hoefft dauid de konynck sine stymme vp vn

F164-004b,18 de schriede ouer dat ghraff abners . vnde alle dat voelcke schriede . vnde de koenynck dye schriede vnde beschriede Abner vnde sede Ghe

F164-004b,19 nerleyewyse byst u Abner gestoruen als een versaghet man plecht tho steruen want iuw hande en sint nicht ghebonden vnde iuwe voe

F164-004b,20 te en sint nicht ghebonden . vnde iuwe voete en sint nicht myt yseren besweret men du byst gheuallen als men plecht toe vallen voer den kinderen der boesheyte dat is . verredelicken byst u verslaegghen Vnde anderwerff schrie

F164-004b,21 den alle dat voelke ouer eme vnde als doe alle dat voelck quam vnde schoelde spyse nemen myt dauid doe dat noch claer dach was : doe swoere dauid vnde sprack dyt thoe my . Ghod vnde dyt doe he daer thoe . effte ick voer der sonnen vnderghank enich broet ete off enich ander dinck Dyt hoerde alle dat voelck vnde en behaghede wael allet dat de konynck dede in deme anghesichte alle des volkes . vnde doe bekande alle dat voelck vnde alle ysrahell des daghes dat dat van deme konynge nicht ge

F164-004b,22 scheet en was dat Abner gedoedet was ners soene . vnde doe sprack dauid thoe sinen knech

F164-004b,23   ten En wetet ghy nicht dar huden een vorst vnde dye meeste van ysrahell gheuallen ys ? Jck byn
 noch nuwelyck ghesaluet thoe ene
 F164-004b,24   me koenynge . vnde desse man seruie soen sint my hart De here de loene deme de quaet doet na
 sinre boesheyt . Dat veerde Capittell . woe Hysboseth Sauls soene vermoedet wart vnde wo dauid de moerdere dede
 doden Ysboseth Sauls soene hoerde dat Abner verslaeghen was in Ebron . vnde sine hande sint amechtich ghe
 F164-004b,25   woerden . vnde alle ysrahell wart bedroeuert . vnde Sauls sone hadde daer twe man de dar vorsten
 weren ouer de scharen de eene hete ba
 F164-004b,26   naa vnde de ander hete rechab remmons soene des berochiten van den kinderen beniamyn vn
 F164-004b,27   de beroech was ok gherekent vnder beniamyn vnde de berochiten weren gheuluen in gethan vnde
 weren daer vremmede beth vp de tijt vn
 F164-004b,28   de Jonathas de sauls soene was de hadde ee
 F164-004b,29   nen soen de was kranck van weten . vnde de was vijffiarich do de baetschop quam van sa
 F164-004b,30   ull vnde Jonatha vnde de amme nam dat kint vnde vloee enwech vnde soe als se ylede doe se vloee :
 doe vyell se vnde daromme wart dat kint hinckende vnde heet miphiboseth . Vnde als doe quemen de kindere remmon
 van beroth . Rechab vnde Banaa . vnde ghinghen eenes lychten daeghes in dat huis hysboseth de wel
 F164-004b,31   ke doe lach vnde sleep sinen myddachs slape vnde de portenersche des huyses wande wat vnde was
 entslaepen . vnde ghinghen heyne
 F164-004b,32   mylycken in dat huis vnde nemen de aren van deme weyte . vnde sloeghen hysboseth in sine dunne
 van deme lyue Rechab . vnde Banaa sin broeder vluen vnde als see in dat huis ghe
 F164-004b,33   komen weren . soe lach hysboseth vp sin bedde vnde sleep in een besloeten kamer vnde se sloe
 F164-004b,34   ghen vnde deden en . vnde nemen sin hoeft myt en vnde ghinghen enwech dorch de woe
 F164-004b,35   stenighe alle de nacht vnde brachten dat hof hysboseth toe dauid in Ebron vnde spreken tho deme
 koenynge Seet dat hoeft hysbo
 F164-004b,36   seth Sauls sone iuwes vyandes de iuwe seele sochte heft de here huden ghegheuen vnseme heren
 deme konynghee wraeke van Saull vn
 F164-004b,37   de van sineme saede Doe antworde dauid Re
 F164-004b,38   chab vnde Banaa sinen broeder Remmons sonen des berochiten vnde spraek thoe en So leue de
 here de myck verloest heft van allen angheeste dat ick den ghenen dye myck dye baetschop brachte vn de sede dat Saull
 doet were vnde meende my gheluckych baetschop tho segghen hyelde vnde doede em in sioelech . deme moest ick lonen
 sinre baetschop wo wil man dan nv dat de boese man den vnschuldy
 F164-004b,39   ghen man ghedoedet hebben in sinen huise vp sin eyghene bedde vnde en schall ick dat bloet nicht
 soeken van iuwen handen vnde nemen ium van desser erden . vnde dauid gheboet si
 F164-004b,40   nen knechten . vnde doden se vnde heuuen en aff ere hande vnde ere voete . vnde hinghen se vp
 de vysscherie in Ebron . vnde nemen dat hoeft hysboseth vnde beghrouen dat in dat graff abner in ebron . Dat vijfte
 Capittell wo dauid do wedder konynek wart vnde wo langhe dat hee reger
 F164-004b,41   de . O quamen alle de gheslechte van ysra
 F164-004b,42   heo toe dauid in Ebron . vnde seden . Seet wy sint iuwe bene . vnde iuwe vlesch Mer gysteren vnd
 eergysteren do Saul ko
 F164-004b,43   nynck was ouer vns ghy letes vnde wederle
 F164-004b,44   tes ysrahell vnde do spraek de here thoe iuw Gy scholet vo den myn volck ysrahell . vnde gi scholet
 wesen een leydesman ouer ysrahell . Vn
 F164-004b,45   de doe quemen de oldesten van ysrahell toe de
 F164-004b,46   me konynghe in Ebron Vnde dauid de konink maeckte een verbuntnisse in ebron vor den heren myt
 en vnde se salffden daer dauid in eenen ko
 F164-004b,47   nyck ouer ysrahel vnde dertich iar was dauid olt do hee begunde toe regneren vnde veertich iar
 regnerde hee Jn Ebron regneerde hee our Judam Soeuen iar vnde sees mande Vnde in Jherusalem regneerde hee
 drevndedertich iar . ouer dye ysrahell vnde iuda . Vnde doe ghinck de koenynck vnde alle de manne de myt em we
 F164-004b,48   ren in Jherusalem toe Jebuseum de in deme lan
 F164-004b,49   de wonende vnde dauid wart van en gesacht Nicht en ghaet to vns ghy en nemet dan en
 F164-004b,50   wech de blinden vnde de lammen de dar seggen dauid en schall nicht her koemen . vnde dauid wan
 de borch de in sion was vnde dat is de stat dauids Dauid de loeffde em loen tho gheuen de de erste sloeghen nebuseum
 vnde toetde de ghaten des daekes vnde neme daer vth de blin
 F164-004b,51   den vnde de lammen de dauids seele haetent da
 F164-004b,52   rumme sechtmen toe bywoerde . de blinden noch de laemen en schoelen nicht in deme tem
 F164-004b,53   pell ghan . vnde dauid de wonede in der borch sion vnde noemde se dauids stat vnde vnd tym
 F164-004b,54   merden alle vmme vnde vmme van mello vn
 F164-004b,55   de van binen vnd ginck vth vnde woens vnd nan to god de here der schaeren was myt eme . vnde de
 koenynck yram van tiri sande baden to da

- F164-004b,56 uid vnde tzederen holt vnde tymmerluide vn
- F164-004b,57 steentmetzer to den mueren . vnde se makeden een huis dauid . vnde dauid bekande dat em de here hadde bestedyghet eenen konynck our ysrahell vnde dat he sin ricke hadde verheuen ouer sin volck van ysrahell vnde hyrumme nan dauid noch meer bywiuer . vnde huisfrouwen van Jhrlem na den dat he komen was van ebron vnde worden dauid gebaren andere son vnd doch
- F164-005a,01 ter . vnd dyt sint de namen de em gebaren sint in Jhrlem sammia vnde sobab . nathan vnd salomon vnde Jbaar vnde helisua . nephep vnde rafia . vnde helisama vnd helida . vnd helisoeth . vnd als dat dat de philistien horden dat se hadden gesal
- F164-005a,02 uet dauid to enen konink ouer ysrl- do stegen se all vp vmb dauid to soeken . vnd als dat horde dauid he gink neder in de vesten vnd de philisti
- F164-005a,03 en de quemen vnde spreiden sik in den dal raphaim vnde dauids raet vragede den heren vnde sede . Schall ik vpgan to den philistien : vnd scholt gi se geuen in mynen handen : vnde de here spraeck to dauid Ghaet vp vnde ick schall de philistien gheuen in iuwen handen . darumme dauid quam thoe Baab Pharasim . vnde versloe
- F164-005a,04 ghe dat her der Phylstyen doet vnde sprack de here heft myne vyande gedeelt vor my als de wa
- F164-005a,05 tere ghedelet werden . darumme wart de stad do ghenompt Baalpharasim . Vnde dar leten se ere ghesnedene belde de nam Dauid vnde sy
- F164-005a,06 ne manne vnd serteden noch vp de philisteen . Wente se een groet heer vorgaddert hadden . Dat se vp gaen wolden teghen dauid . Vnde se spreiden sick in deme dale P .aphaym vnd da
- F164-005a,07 uid raeturaghede den heren vnde seghede Scall ick vp gaen ente ghen de philisteen : vnde scho
- F164-005a,08 let ghy de gheuen in mine hande ? He antwor
- F164-005a,09 de . Ghy en scholt nicht vp gaen enteghen se : mer wende dick na eren ruggen vnde kom er tho ee van der weder syden der peerboeme . Vnde als ghy horet dan den luydt des gaenden inden hoechden der peerboeme : dan scholet ghy den strijdt myt en angaen . Wente dan schall de here gaen vor iuwen anghesichte dat he sla de wonynghen der phylisteen Vnde also dede da
- F164-005a,10 uid alls eme de here ghebaeden hadde : vnde sloch den phylisteum van Gabaa : beth dat he quam tho ghezet . Dat seeste capittel . Woe dauid vor gynck vnde spelede vp der harpen : do he de arche des here dede vuyren in dat huys Aminadab . Vn
- F164-005a,11 de tho deme lesten myt eme in sijn huys broch
- F164-005a,12 te vnde wo oza vorslagghen wart vmme dat he de arche vnwisliken anghetastet hadde . vnde wo Michol dauids huysfrouwe de thocompst der arche des heren bespotten . Ar na vorgadderde Dauid alle de vth uerkaren manne vth israhell deertich dusent He stont do vp vnde genck en wech vnde alle dat volck dat was myt eme . van den mannen van Juda dat se tho brachten de arche gades ouer welcken angheropen ys de name gades der schaten sittende in cherubyn vp er . vnde setten de arche des heren vp eenen nyen waghen vnde nemen se van deme huys a
- F164-005a,13 mynadabs dat was in Gabaa Vnde Oza vn
- F164-005a,14 de Hayo Amynadabs sone : de dreuen den ny
- F164-005a,15 en waghen Vnde do se de arche ghenomen had
- F164-005a,16 den vth dem huse Amynadabs dat dat was in Gabaa so bewaerde Hayo de arche vnde genck vor der archen gades . Vnde Dauid vnde alle israhel speleden vor deme heren in allen getym
- F164-005a,17 merden holtewercke vnde harpen . vnde lyren vnde bunghen . vnde vedelen vnde cymbalen . Als se nu ghekamen weren vp dat veelt Na
- F164-005a,18 chor : do steckede Oza vth sijn hant tho der ar
- F164-005a,19 chen gades vnde heelt de Wente de ossen snoe ueden vnde bughede de arche tho der syden vn
- F164-005a,20 de de here wart tornich van vnwerdicheyt en
- F164-005a,21 ghen Oza vnde sloch en ouer de vormetenheit vnde he starff daer by der archen gades . Vn
- F164-005a,22 de dauid was bedrouet darumme dat de here Ozam geslagghen hadde . vnde de name der stat wart genompt de vorslachinghe Oze beth hu
- F164-005a,23 de vp dessen dach . Vnde do entfruchtete Da
- F164-005a,24 uid den heren des daghes vnde sprack . Woe schall de arche des heren tho my in moghen komen Vnde en wolde nycht tho eme wert ko
- F164-005a,25 ren de arche des heren in de stad Dauids : son
- F164-005a,26 der he keerde se tho deme huse Obedom des ghetheers Vnde de arche des heren wonede in den huys Obedom des gethers dree maende . vnde de here ghebenedijede Obedom vnde al
- F164-005a,27 le sijn huys . vnde dat wort ghebaedeschoppet deme konynghe dauid dat de here obedom ghebenedijede vnde alle dat sijn vmme der ar
- F164-005a,28 chen wyllen des heren . vnde do sprack Dauid . Jck wyll ghaen vnde weder brengghen de ar
- F164-005a,29 che des heren myt benedijngghen in myn huys darumme gynck Dauid vnde brachte de ar
- F164-005a,30 che gades van deme huse Obedom in de stad Dauids myt vrouden . vnde myt Dauid weren sone Chore sengers vnde offerhande van kal

- F164-005a,31 uer . vnde do se voert gheghen de de arche des heren brachten sees schrede do offerden se enen ossen vnde enen weder . vnde Daudid spelede in der orgalen vnde he spranck mit alle der macht vor deme heren Vnde Daudid hadde vmme ghort eenen lynen ephod . Vnde Daudid vnde al
- F164-005a,32 le israhel brachten de arche des testamentes in de stad Daudid myt vrouden vnde myt gheschal der blasunen . Vnde als de arche des heren quam in de staed Dauids . Mychol Sauls dochter sach dorch een venster vnde sach Daudid vroly
- F164-005a,33 ke vnde springhende vor deme heren vnde vor snade en in erem herren . vnde se brachten de ar
- F164-005a,34 che gades in vnde setten de vp ere staet int mid
- F164-005a,35 del in dat tabernakel dat Daudid dar tho had
- F164-005a,36 de doen maken . vnde Daudid offerde vor deme heren ghebrant offer vnde vredesam offer . vnde do he den offer vullenbracht hadde Do ghebene
- F164-005a,37 dijede he dat volck in dem namen des heren der scharen . vnde he deelde der gantzer ghemeyn
- F164-005a,38 heyt van israhell so deme manne so deme wij
- F164-005a,39 ue enen iuweliken enen koeken broedes . vnde een stucke van eener ghebraden buffellen vnd semelen ghebacken in olye . vnde do gynck al dat volck en wech een iuwelick in syne wonyn
- F164-005a,40 ghe Vnde dauid keerde wedder vmme dat he ghebenedijede sijn huys . Vnde do quam vth gaen Mycholl Sauls dochter eme thoe ghemo
- F164-005a,41 te vnde sprack . Woe heerlick is huden de ko
- F164-005a,42 nynck van ysrahell gheweest vnd hefft sick ent
- F164-005a,43 decket voer den meggheden syner knechte vnd was entbloet recht als men een blaet entblo
- F164-005a,44 tet . vnde do sprack Daudid tho Mychol . Leuet der here ? ick schall speelen voer deme heren dee myck verkaren hefft bylker dan dynen vader vnde dan alle sijn huys vnde gheboet myck dat ick were een leydes here ouer dat volck des he
- F164-005a,45 ren van ysrehell . vnde ick wyll speelen vnde my snoeder maken dan ick gheweest bijn . Vnde wyll oetmodich wesen in mynen oughen vnde myt den meggheden daer aeff du ghesproken he
- F164-005a,46 uest : schall ick heerliken erschynen . Vnde dar vmme soe een wart Mycholl Saull dochter neen kint gheberen : beth tho deme daghe er
- F164-005a,47 res dodes . Dat seuende capittel . Wo dauid vpsat toe thymmeren enen tempell . vnde woe he hoerde vnde van gade voerstont dat he dat huys dene heren nicht tymmeren en scholden : mer Salo
- F164-005a,48 mon scholde deme heren een huys bouwen . vn
- F164-005a,49 de woe Daudid den heren dar van danckten . Nde dyt gheschach alls de konyneck saet in synem huse vnde de here had
- F164-005a,50 de eme raste ghegheuen alle vmme van allen synen vyanden : doe spracke hee tho Na
- F164-005a,51 than deme propheten . Suest u nicht dat yck wonne in enem oederen huyse vnde de arche ga
- F164-005a,52 des ys ghesat in dat myddel vnder de veel ? Vn
- F164-005a,53 de doe sprack Nathan thoe deme konynghe . Allet dat in dynem hertem is dat ghaet vnde doet Wente de here ys myt iuw . Vnde dyt ghe
- F164-005a,54 schach in der nacht . vnde such des heren wart gheschach tho Nathan sprekkende . Ga vnde sprekk tho mynem knechte Daudid . Dyt secht de here . En scholt ghy myck nycht een huys maken in tho wonnen ? Wente ick en hebbe in genen huse gewont van deme daghe dat ick is
- F164-005a,55 rahell gheleydet hebbe vth egypten beth hude vp dessen dach Men yck hebbe ghewandert in deme tabernakel vnde in den tenten doet all de stede de yck dorch ghegaen bijn myt alle ysra
- F164-005a,56 hels kynderen Jck en hebbe noch nicht gespra
- F164-005a,57 ken tho eme van deme gheslechte ysrahel dem yck ghebaeden hebbe myn volcke van israhell tho weiden sprekende . Warumme en heues tu myck nycht ghetymmer een oedern huys ? nu segghe dyt mynem knechte dauid Dyt sprec
- F164-005b,01 ket de here der scharen Jck hebbe iuw ghenae
- F164-005b,02 men van der weyden do gy volgheden den sca
- F164-005b,03 pen dat du weerst een leydes here ouer myn volck israhel vnde ick hebbe myt iuw geweest in allen daer gy gewandert hebbet . vnde hebbe alle dyne vyande ghedodet voer iuw anghesi
- F164-005b,04 chte vnde ick iuw enen groten namen ghemaec
- F164-005b,05 ket na den naem der gerechtigen de vp eerden sint vnde ick schall ene staet serten mynem vol
- F164-005b,06 ke ysrahel . vnde yck schall se planten vnde mit en wonnen . vnde se en schollen nycht mere be
- F164-005b,07 droeuet werden Noch de kyndere der boesheit en schullen eme nycht mere qnades doen allso se voer ghedaen hebben van deme daeghe dat yck richthere sette ouer myn volck ysrahel vnd ick schall dy raste gheuen van allen dinen vianden vnde de here schall iuw voer seggen dat gy de
- F164-005b,08 deme heren een huys maken . vnde als de dae
- F164-005b,09 ghe vullenbracht sint vnde slept myt dynen ve

F164-005b,10 deren . so schall ik din saet verwecken nae iuw dat van dem dynen licham vth komen schall vnde ick schal sin rike bestedigen vnde he scall tymmeren een hus mynem name vnde ik scall vesten den trone sines rikes . hent in ewycheyt vnde ik schall een wesen een vaeder . vnde hee schall my een sone wesen . vnde effre he enighe boescheyt dede so schall ik en straffen in der ro

F164-005b,11 den der manne vnde in den plaeghen der myn

F164-005b,12 schen sone . vnde myne bermherticheyt en schal ick nicht van eme nemen als ick aff getaghen hebbe van saul den ick aff gesat hebbe van mi

F164-005b,13 nen angesichte vnde iuw huys schall getruwe sin vande iuwe rick hent ewichlik vor myn an

F164-005b,14 gesichte vnde iuwe trone schall all tijt stede sin Nae allen dessen worden vnde nae allen dessen gesechte sprak nathan to dauid . vnde de koe

F164-005b,15 nynk dauid quam en entegen gan . vnde satte voer dem heren vnde sprak . Here ghod we byn ik vnde wat is myn huys wente ghy my hent her geleyt hebt ? Men dat is oeck klene in dy

F164-005b,16 nem angesichte geachtet here god . men ghy spreken oek van dem huse dynes knechtes lan

F164-005b,17 ghe tijt hyr na dat is van mynen kinderen God vnde here dyt is de ee van adam dat ee ne ygelik sorghe voer sine nakomelinge wat mach dauid nu mer to bydden van iuw wente gy wetet yuwen knecht here god . vmme dins wordes wyllen vnde nae iuwen herten heffs tu gedan alle desse grote dinge : alsoe dat gy dyt apenbaerden dinen knechte daer vmme bynt gy verhoget god myn here wente iuwer en ys geen gelick . vnde dat en is geen god buyten dy in allen dat wy myt vnsen oren hebben ge

F164-005b,18 hoert . waer is enich volcke in deme lande als din volke ysrahell ? daerumme dat god gegaen sy dat hee dyt sik wedder koepe in een volcke vnde makeden em eenen namen . vnde dede en grote vnde verveerlike dinge vp erden van de

F164-005b,19 me angesichde dines volckes dat ghy verloest hebt vth egipten dat volk vnde sinen ghodt vnde gy hebbet iuw bestediget dyn volck ysra

F164-005b,20 hell een ewich volck vnde du here byst en wor

F164-005b,21 den in eenen god . daerumme nu god vnde he

F164-005b,22 re dat wort dat ghy gesproken hebt ouer dy

F164-005b,23 nen knecht vnde ouer sin huys verweckt vp e

F164-005b,24 went lik . vnde doe als gy gesproken hadden ! dat dyn name worde verhoget ewentlik . vnde dat men spreke De here god der scharen godt ouer ysrahell . vnde dat huys dauids dyns kne

F164-005b,25 tes schall ghestedicht werden vor den heren . wente du here der scharen god ysrahell heuest geoffent dat iuw dyne knechte seggende Jck schall iuw een huys tymmeren daerumme heb

F164-005b,26 bet iuwen knecht sin herte vunden dat he iuw anbede Daerumme nu god vnde here gy synt god : vnde dyne worde schoelen waer wesen . wente ghy hebbet dynen knechte to gesproken desse woert . daerumme begynt nu vnde ghebe

F164-005b,27 nedye deme huys dynes knechtes . vppe dat dat ewichlike si voer iuw . wente du here vnde god ghespraeken heuest . vnde myt dyner ge

F164-005b,28 benedydingen so werde gebenedyt dat hus di

F164-005b,29 nes kenches ewichlike . Dat achtete Capittell . woe dauid streyde teghen sine vyande de philistiners vnde wo he se versloech vnd wo yd em geluckich genk ouer all na des heren wylle Jr na gheschach dyt dat dauid verslo

F164-005b,30 ghe de philisteen vnde se vernederden vnde dauid nam den tome des tyendes van der philisteen hant vnde he versloeghe de moabyten vnde mat se myt enen sele slichte bi der erden . vnde he orderde twe manete thoe eme en to doden sy de meyst schuldich weren dorch den berch der gherechtighen vnde en le

F164-005b,31 uendich thoe maeke de my schuldich weren dorch den wech der bermherticheyt vnd Mo

F164-005b,32 ab wart dauids eygen vnde tynsplichtich . vn

F164-005b,33 de dauid versloech abadezer roobs sone koe

F164-005b,34 nynk van soba doe he vth toch dat he hersco

F164-005b,35 pede ouer dat water Eufraten . vnde dauid ven

F164-005b,36 ge van siner partyen dusent vnd seuen hondert man to perde vnd . xx . dusent votgenger . he ent aderde all de deer effte perde de wagen treckten vnd he lete van den hondert wagen . vnd do quemen de van siria vt damasco dat se hulpe deden ada

F164-005b,37 dezer den konynk van soba . vnd dauid versloge der van sirien . xxij . dusan man . vnd dauid sat een be

F164-005b,38 schermynge in siria damasci . vnd siria wart da

F164-005b,39 uid denende vnd tynsplichtich . vnd de hre bewaer

F164-005b,40 de dauid in all den dar he in vort genk . vnd da

F164-005b,41 uid wan de gulden wapen de adadezers knech

F164-005b,42 te hadden vnde bracht de in ihrlem . vnd van bethe vnde beroth den steden adadezer nan dauid dem konynge to male vyl geldes : dar van makede salomon all eren vare in den tenpel . vnde dat eren mer ader konste vnde de

sule in dat altar . Doe dat de konynk van emath horde dat dauid ver
 F164-005b,43 slagen had all de sterken adadezers des konin
 F164-005b,44 ges . vnd do sande ioran sinen sone to den konynk dauid : dat he en grotede vnd danckede em myt
 vrouden dat he bestreden had adadezer vnde en verslagenwente adadezer was vyant thou . vnd in siner hant weren silueren
 vare vnd gulden vare vnd eren vare de dauid den heren hillichde myt sulue ren vnde myt golde de he gehillicht had dat is
 vth den rouen vth gelesen had vnd gade toe gheen ghet hadde vth alle den heyden de vth abbe he bedwongen hadde van
 sirien vnde den moabyten vnde den ammoniten vnde philiste
 F164-005b,45 en vnde amelechiten vnde van den rouen adade
 F164-005b,46 zer Roobs sone des konynges van soba . vnde dauid makede eme eenen groten namen do he
 wedderumme quam vnde siria gewonnen had
 F164-005b,47 de in deme daele salmarum daer verslagen we
 F164-005b,48 ren . xviii . dusent . vnd in gebelen by . xxiiij . dusent vnde he sette hoeders in ydumeen : vnde
 satte daer eene waerde . vnde alle dat gantse landt van ydumeen wart dauids eygen vnde de he
 F164-005b,49 re bewaerde dauid in allen daer to he vth toe
 F164-005b,50 ghe vnden dauid regnerde ouer all ysrahell . vn
 F164-005b,51 de dauid dede gerichte vnde rechtuerdicheyt alle sinem volke Joab saruie soen de was ouer dat her .
 mer Josaphat ahilus son de was van telleer . vnde Sadoch achitobs sone vnde achi
 F164-005b,52 melech abyathats sone de weren prester vn
 F164-005b,53 de sarayas de schribe . mer bananyas ioiade so
 F164-005b,54 ne de was ouer de schutten vnde de bagen vor den . vnde de sone dauids weren de grotsten vnd de
 ouersten by den konynk dat . ix . cap . woe dauid toe ghnaeden nam Miphiboseth Jonathas soene . vmme sins va
 F164-005b,55 der wyllen . Nde dauid sprak . wenest u icht dat ie
 F164-005b,56 mant bleuen si van dem huys Sauls dat ik bermherticheyt eme doe vmme Jonathas wyllen ? Vnde
 dat was van dem hui
 F164-005b,57 se sauls een knecht genompt syba vnde als den de konynk thoe em gheropen hadde sede he to em .
 byst u nicht syba ? Vnde he antworde Jck bynt vnde oek din knecht . vnde de koenynck sprak en is nemant ourbleuen
 van den huise sa
 F164-006a,01 ul dat ick myt eme doe bermherticheyt gades vnde syba sede deme konynghe Ja daer is noch ionathas
 sone myt den krancken voeten War is de sprak de konynk ? Syba antworde deme konynghe Seet sprack he : he is in
 deme huse machirami hels sone van ladabar . daerumme sande de koennynck dauid vnde naem en van deme huys machir
 amihels sone van ladabar vnde doe ghekoemen was myphoboseth Jo
 F164-006a,02 nathas sone de sauls sone was thoe dauid . he vyl yp sin anghesichte vnde beden en an . vnde doe
 sprack dauid . Myphyboseth de antworde Hyr byn ik din knecht . vnde dauid sede to em vntvruchte dy nicht . wente ik
 schall bermher
 F164-006a,03 ticheyt in iuw doen vmme Jonathas wyllen . dines vaeders . vnde ick wylle iuw wedder ge
 F164-006a,04 uen alle den acker sauls dins vaeders : vnde gi scholt alle wege broet etten vp myner taeffe
 F164-006a,05 len He antworde em vnde sprack . woe byn ick din knecht dat du geseen hefft vp eenes doden hant
 dat is eins versmeliken verworpen minschen vnde de konynk hete Syba sauls knechte vn
 F164-006a,06 de sede thoe em . Allet soe wat sauls is gewest vnde alle sin huys hebbe ik ghegheuen den so
 F164-006a,07 nen dyns heren . daerumme du vnde dyne kyn
 F164-006a,08 dere vnde dyne knechte bouwe em dat lant vn
 F164-006a,09 de brenghe dynes heren sone spyse dat he ghe
 F164-006a,10 vodet werde . vnde Myphoboseth dynes heren sone schall alle weghe broet etten vppe myner
 taeffelen . vnde hadde Syba vyffteen sone vn
 F164-006a,11 twentiyh kne .hte . vnde doe spraek Syba thoe deme koennynghen Myn here koennynk . alsoe du
 dynem knechte beualen heuest : alsoe schall dyn knechte doen . vnde myphyboseth schall etten vppe iuwer taeffelen :
 recht als een van des koennynghes kinderen . vnde mypho
 F164-006a,12 boseth hefft eenen klenen sone de hete mycha vnde alle de maeghesschup Sybe vnde sin hus de
 denenden myphoboseth . vnde myphoboset woeneden in iherusalem . wente he stedes at
 F164-006a,13 van des konynges taeffelen vnde hinkede mit beyden voeten Dat teende . ca . woe dauid strede
 teghen de ammoniten vnde de van sirien vnde woe he de ouerhant gewan vmme dat se sin baden scheme
 F164-006a,14 licken bespottet hadden . At geschach dar nae dat de konynck der kindere ammon starff . vnde
 amon sin sone regnirde na em . vnde do sprak dauid . ik wyl bermherticheit doen myt anon
 F164-006a,15 naas sone : als sin vaeder hefft bermherticheyt myt my gedaen . vnde darume sande dauid vn
 F164-006a,16 de dede en trosten dorch sine knechte na doede sines vaeders . vnde als de knechte dauid ghe
 F164-006a,17 koemen weren in dat lant der ammoniten : do spreken de vorsten der kinder ammon to anon eren
 heren . Menest u dat vmme dynes vaeder eren wylle dauid gesant hefft to dy to troesten . vnde dat he nicht en hebbe
 gesant sinne knech

F164-006a,18 te to iuw to verseen . vnde to beseen de stad vn
 F164-006a,19 de dat he se wynne ? Vnde hyrume soe nam a
 F164-006a,20 non dauids knechte vnd dede en bescheren halff eren baert vnde dat halue deel erer kledinge le
 F164-006a,21 te he aff snyden hent an de achtersten backen vnd lete se los gan . vnd als dat gebatscopt wart dauid .
 do sande he en tegen . wente de man weren to male seer schentlik verschemet . vnd dauid vnt boet en . blyuet to iericho
 hent iuw barde was
 F164-006a,22 sen vnd dan keret weder . vnd als de amoniten seggen dat se vnrecht hadden gedan dauid : se sanden
 vnd versoldeden sirun rohob vnd siram soba twen
 F164-006a,23 tich durent voetgenger vnde van den koenynck maacha durent man vnd van hystob . x . durent man
 als dyt horde dder he sande Joab vnd all de man der stridender vnde darume togen vth de amoniten vnd kerden er order
 vor em in den ingank der por
 F164-006a,24 ten vnde syrus soba vnde roab vnde hystob vnd maacha de weren achter rugge in deme velde . vnde
 do Joab sach dat strijt vntgaen en bereit was vnd achter em vp . den rugghe doe koess he vt al den wtuerkoren vt ysrahel
 vnd keerde em her tegen syrum vnd dat ander volck gaff he abysay synem broeder de keerde syn scharp enteghen amons
 kinder . Vnd do sprack ioab Effi de siriers my to swinde sint so scholt ghy my een hulpe sijn vnd effi iuw amon to starck
 wyrt so kome ick iw to hulpe Bys een starck man vnd strijden wy voer vnse volk vnd voer de stat vnse godes Went de
 here schal doen dat gued is in sinen angesichte do genck ioab vnd sin volk dat myt em was to strijden tegen dee van sirien
 de vloen to hant van sinen angesichte vnd doe seggen de amoniten dat de van sirien gevloen weren doe vloen ock de van
 dem angesi
 F164-006a,25 chte abysay vnd quemen weder in eer stat vnd ioab keerde weder vm van den kinderen amon vnd
 quam to iherusalem Als dat seggen de van sirien dat se geuallen weren voer iherusalem do vergadderden se sick to samen .
 Ven Adadezer san
 F164-006a,26 de vnde leet vth de van syrien de auer dat wa
 F164-006a,27 ter weren vnd brachte sin her dar to vnd sobach adadezer ritmeyster de was eer vorste . Als dat
 geboschapt wart dauid he vorgadderde al ys
 F164-006a,28 rahel vnde genck auer de iordaan vnde quan in helam . vnde de van syrien hadden ere scharpe gestalt
 enteghen dauid vnd strecken entegen en vnde do vloen de van syrien van den angesichte ysrahels vnde Dauid sloech doet
 van den van sy
 F164-006a,29 rien seuen hondert wagene vnd . xl . durent man to perde vnde versloech sobach den vorsten der rit
 terschap de to der stund doet bleeff . Als seggen alle de koninge de dar weren in hulpe Adade
 F164-006a,30 zer dat se vorwonnen weren van ysrahelse vnt fruchten sick vnde vloen . lvij . durent man voer
 Jsrahel vnde makeden vrede myt den van Jsra
 F164-006a,32 hel vnde deenden den vnde de van Syrien vnt fruchten sick hulpe to beden den soenen amon Dat .
 xi . Capittel wo Dauid bersabee vrias wyff besleep vnd den doet dede slaen vnd he daer na se to wyue nam . At geschach
 als dat iaer vm was vp de tit als de koninge plegen to stride to gaen do sande Dauid ioab vnd syn kne
 F164-006a,33 chte myt em vnd all ysrahel vnde vorstoerden de kindere amon vnde belegen rabba vnde Dauid bleeff
 et iherusalem . vnde als dyt geschach so geueel dat : dat Dauid vpstont van synem sla
 F164-006a,34 pe na myddaghe vnde vorgeck sick vppe den boenne des koninckliken huyses vnde he sach een wyff
 sik wasschen enteghen em auer vp ee
 F164-006a,35 nen anderen boenne . vnde dat wiff dat was to mael schone . daromme sande de koninck vn
 F164-006a,36 de dede vragen we dat wiff were . vnde dat ward eme ghebotschap dat se were Bersabee hely
 F164-006a,37 ams dochter vrias myff des etheers . Hijrume dauid sande syn boeden vnde leeth se halen vn
 F164-006a,38 de als se toe m in quam he sleep by eer : to hant ward se gehylliget van erre vnreynicheyde vnd
 kerde wedder in eer huys vnde hadde een kint vntfangen . vnde se sande to dauid vnd vntboet eme vnde sprack ick hebbe
 vntfangen vnde da
 F164-006a,39 uid sande to Joab seggende . sende to my vriam den etheer . vnde Joab de sande vriam tho Da
 F164-006a,40 uid . vnde vrias quam to dauid vnd dauid vra
 F164-006a,41 ghede wo dat yd ioab genge vnde dem volke vnde wo se sick tierden myt den striden . vnde dauid
 sprack to vriam . Gaet in iuw huys vnd wasschet iuwe vote . vnde vrias genck vth des koninges huys vnde des konincks
 spyese vol
 F164-006a,42 gede eme . vnde vrias sleep vor der porten des koninckliken huyses myt den anderen deneren syns
 heren vnde quam nicht heym in sin huis Vnde dat ward Dauid ghesecht dat vrias ni
 F164-006a,43 cht en wer ghegaen in sin huys . vnde do sprack dauid to vrias . Bys tu nicht van verren wege komen
 : waromme gengest u dan nicht in din huys ? Vrias sprack to Dauid . de arche gades vnde ysrahel vnde iuda wonet vnder
 den pau
 F164-006a,44 luyen vnde myn here Joab vnde de knechte myns heren slaepen vp den angesicht der eer
 F164-006a,45 den : vnde scholde ick dan in gaen in myn huys dat ick scholde ethen vnde drincken vnd slapen by
 myneme wyue ? By dineme heyl vnd by dyn

- F164-006a,46 re selen heyl : ick en doe des dinges nicht . Hijr vmme so sprak dauid to vrian . Blijfft hijr noch huyden vnde morghen wyl ick dy laten . Vri
- F164-006a,47 as de bleeff in iherusalem den dach vnd den an
- F164-006a,48 deren vnde Dauid heet en by eme ethen vnde drincken vnde madeke en druncken vnde hee genck des auendes vth vnde sleep myt des he
- F164-006a,49 ren knechten : vnde gynck nicht nedder in sin huys des morghens . Daer na schreeff Dauid eenen breeff to Joab vnde sande den myt vrian vnde schreeff in den breeff alsus . Settet vriam entegen eenen strijt dar dat aller starckste striden de volck is vnde vorlate den : vp dat he ghesla
- F164-006a,50 ghen werde vnde sterue . Daer vmme : na deme Joab dee stad belecht hadde : so schyckede hee vriam an de stad daer he woste staende de al
- F164-006a,51 re starckste manne : vnde de man der stad gen
- F164-006a,52 ghen vth vnde streden teghen Joab veel van den volcke dauids knechte . vnde vrias de Etheer bleeff ock daer doet . do sande Joab to Dauid vnde dede em segghen de woert des strides . vnd he gheboet deme boeden vnde sede . Als gy den koninghe alle dinck hebbet gesecht van deme stride : seet gy dan dat he tornich is vnd sprickt Warumme sint ghy an de muren ghegaen dat gy stredet ? En woste gy nicht dat van der mu
- F164-006a,53 ren veel geschuts nedder queme ? Wo versloch abymelech iheroboals soen ? Warp nicht een wyff bauen van der muren effte een stucke van eenem moelensteyne vp em : vnde dode em in the
- F164-006a,54 bes ? Warumme genghe ghy an de muren : soe scholt ghy segghen . Ock also is dyn knecht vrias doet bleuen . Do genck de boede enwech vnde bodeschapde dat dauid allet als dat ioab gheboden hadde . vnde de boede sprack tho Da
- F164-006a,55 uid . De manne hebben ouerhant gehad ouer vns vnde genghen to vns vnte gen in dat velt vnde wy makent een gheruchte vnde veriagen de se hen an de porten der stad . vnde se schoet
- F164-006a,56 ten schoere to dinen knechten en bauen van der muren vnde dar bleuen doet van des konyncks knechten . vnde ok din knecht vrias der etheer bleeff dar doet . vnde do sede dauid dem boeden Dyt scholt ghy segghen Joab . dyt dynck en schal dy nicht versagen waerd des strides auen
- F164-006a,57 ture is wonderlick vnde nu desen vnde nu den vorderfft dat swert . Stercke dee stridende tegen de stat dat du dee vorstoerest vnde vormane se daer tho vnde vrias wyff hoerde dat vrias er man doet was vnde se beschreye en . vnd do dat schreyen ghedaen was do sande dauid vnd leet se in syn huys vnde ward sin wyff vnde gebaer em eenen soen vnde dat ward myshagen dem heren dat dauid ghedaen hadde voer den heren Dat . xij . Capittel wo de here den propheten nathan sande to dauid vmme to vraghen dat ordel vnde gelikenisse des schaepkens Jrumme sande de here nathan den pro
- F164-006b,01 pheten to dauid . Als de to eme quam do sede he em . antworde my een ordell Twe man weren in eenre stad de eene rike vnd de ander arm . De rike hadde sere veel ossen vn
- F164-006b,02 de schaep . vnde dee arme en hadde nicht dan een kleyn schaepkyn dat hadde hee ghekoft vnde vp geuoedet vnde dat was by eme vp ge
- F164-006b,03 wassen myt synen kinderen : vnde ath van synen broede vnde dranck vth syneme kellick : vnde sleep in synen schoete vnde was eme recht als een dochter . vnde do auerquam den riken man
- F164-006b,04 ne eens een gast vnde he schoende to nemen van sinen schaepen vnd ossen dat he den gaste guetli
- F164-006b,05 ken dede de tho eme gekomen was mer he nan dat schaep des armen mans vnde bereyt dat in een spyse den mynschen de to eme gekomen was vnd dyt verunwerdiget dauid vnde ward tor
- F164-006b,06 nich tegen den man to mael sere : vnde sprack to ionathan . leuet god . wente he schal een kynt des dodes sijn de man de dat gedaen hefft . vnd dat schaep schal he veeruoldich betalen wenre he dyt woert gedaen hefft vnde nicht en hefft geschoent . do sprack nathan to dauid . gy sint de man de dat gedaen hefft . dyt spricht god vnd here van ysrahel . Jk hebbe iuw gesaluet in eenen koninck ouer ysrahel vnde hebbe iuw vorloest vth der hant sauls vnd hebbe iuw gegeuen dyns heren huys vnd syn wyff in dinen schoet . vnd ick hebbe iuw ghegheuen dat huys ysrahel vnde Juda . Hyr begynnet dat erste boeck Esdre Dat erste Capittel . wo Cyrus de koninck van persen vrygelete gan de kinder ysrahel in iherusalem vnde myt en wedder sande de vate des tempels . in den iaren Cyry des konincks van persen . vppe dat veruult scholte werden dat wort des heren vth dem monde ie
- F164-006b,07 remie . hefft de here verweckt den gest Cyri des konincks van persen . vnde hefft ouer geleyt ene steme in alle syne
- F164-006b,08 me ryke ok dor schrifft seggende . Dyt seget Cyrus koninck van persen . de here god des hemels hefft mi gegeuen alle ryke der erden vnd he hefft my gebaden to tymeren em een huis in iherusalen . welk is in iudea . we is vnder iuw van alle syneme volk ! syn here sy myt eme he moit vp clymen in iherusalen welk is in iudea . vnd tymere dat huis god ysrahel . dat is god de in iherusalem is . vnd alle de ouerbleuen in allen steden war se wanen moten eme helpen . vnd de manne van ere stede dat synt de en negest wa
- F164-006b,09 nen ock heyden mothen en helpen myt sul
- F164-006b,10 uer vnd golde vnd rykedom vnd beesten . vth ghe
- F164-006b,11 nomen dat se willentlick offeren in den tem

- F164-006b,12 pel gades de dar is in iherusalem . Ven de prin
 F164-006b,13 oen der vadere van iuda vnd beniamyn vnd pres
 F164-006b,14 teren vnd leuiten synt vp ghestan vnd alle deden god vorwecket hefft synen geest dat he vp clyn
 F164-006b,15 me to tymeren den tenpel des heren de dar was in iherusalem Vnde alle de waren vmme vnd wed
 F164-006b,16 der vmme gelegen hebben en geholpen in sulueren vathen vnd gulden . in ryckdom vnd beesten
 vnde huysraet . vth genomen de dyngde de se wyllent
 F164-006b,17 liken hadden gheoffert Vnde koninck Cyrus bracht vort de vathe des tempels des heren de nabu-
 godonosor gebracht hadde in den ten
 F164-006b,18 pel synes gades . men Cyrus koninck van per
 F164-006b,19 sen hefft de vort gebracht dorch de hant mitri
 F164-006b,20 datis . de son was gazabar . vnd hefft de tho ge
 F164-006b,21 telt sasabasar den primoen iude Vnde dit is ere getal dertich gulden schale . negen vnd twentich
 messere dar man dat offer myt sneet vnd deel
 F164-006b,22 de dertich gulden nappe . veer hundert vnd tyen andere suluere nappe . vnd dusent andere vathe .
 Alle vathe gulden vnde suluere vyff dusent ve
 F164-006b,23 erhundert . alle dusse nam sasabasar myt dussen de vp clomen van der ouerganynge babilonis in
 iherusalem . dat tweide Capittel . we se weren vnde wo vele de wedder syn gegangen vth babilonien in iherusalem . Vsse
 sint de soene der prouincien de vp geklomen syn van der geuencknisse . welk nabugodonosor koninck van ba
 F164-006b,24 bilonien hadde ouer geuoirt in babilonien vnd sint wedder gekomen in iherusalem vnd iudean een
 jewelyck in syn stad . de gekomen weren mit zo robabel vnd ihesua . neemias . saraia . vnd rahelaia mardochai . belsan
 vnde mesphat . beguai . teun baana dat getal der mane des volkes israhel is dyt De sone phares twe dusent hundert vnd
 twe vnd seuentich De sone saphacia dree hun
 F164-006b,25 dert twe vnd seuentich De sone area . seuenhun
 F164-006b,26 der vijff vnd seuentich De sone pethmoab de sone iosue ioab twe dusent achthundert vnde twelf De
 sone helam . dusent twe hundert ver vnd vyffich de sone zethua . negen hundert vyf vnd veertich De sone zachai . seuen
 hundert ses
 F164-006b,27 tich de sone bani soes hundert twe vnd veertich De sone bebai ses hundert dre vnde twentich . De
 sone azgad dusent twe hundert twe vnde twintich De sone adoniam seshundert sees vnde sestich De sone beguai . ij . M
 . lvi . de sone adin veer hundert ver vnd vyffich de sone ather de was van ezechia acht vnd negentich . De sone besay dre
 hundert dre vnd twentich . de sone iora hundert twelf . De sone asem twe hundert dre vnd twyntich De sone gebbar ne
 F164-006b,28 genhundert vyff de sone bethleem hundert dre vnd twentich De mane nethupha sees vnd vyff
 F164-006b,29 tich De mane anathet hundert acht vnd twen
 F164-006b,30 tich De sone azmaneth twe vnd veertich De sone cariathiarim oephira vnde beroth . seuen hundert
 dre vnd vertich De sone rama vnd ga
 F164-006b,31 baa sees hundert een vnd twentich De manne machinas hundert twe vnd twentich De man
 F164-006b,32 ne bethel vnd chay twe hundert dre vnd twentich De sone nevo twe vnd vyffich De sone meg
 F164-006b,33 bis hundert vnd sees vnd vyffich De sone helam des anderen dusent twe hundert veer vnd vyff
 F164-006b,34 tich de sone arim dre hundert twentich De so
 F164-006b,35 ne lodadin vnd ono seuen hundert vyff vnd twen
 F164-006b,36 tich De sone ihericho dre hundert vyff vnd ver
 F164-006b,37 tich De sone sonaa dre dusent sees hundert der
 F164-006b,38 tich De sone ydaya prester in dem huse iosue negen hundert dre vnd seuentich De sone emmer
 dusent twe vnd vyffich De sone phessur dusent twe hundert seuen vnd vertich De sone arim dusent vnd seuentyen De
 sone iesne vnd oedmiel der so
 F164-006b,39 ne odeuie leuiten veer vnde seuentich De sone asaph sengers hundert acht vnd twentich De sone der
 doerwardere sone sellun . sone ather . so
 F164-006b,40 ne tolmon . sone accub . sone attita . sone sobay alle hundert negen ven dertich Nathiney sone sia .
 sonen auspha . sone tebbaoth . sone oeros . sone syaa . sone phadon . sone lebana . sone asa
 F164-006b,41 ba . sone accub . sone agab . sone selmai . sone a
 F164-006b,42 nan . sone gadel . sone gaer . sone raahia . sone ra
 F164-006b,43 sin . sone nechoda . sone gazem . sone azec . sone phasea . besee sone . asemaa sone . mumm sone
 . nephusim sone . bechue sone . acupha sone . asur sone . besluth sone . maida sone . arsa sone . ber
 F164-006b,44 cos sone . zizara sone . thema sone . nasia sone . atupha sone . der knechte salomons sone . sotei
 sone . sophereth sone . pharuda sone Jala sone dercon sone . geddel sone . saphata sone . athyl sone . phocereth sone .
 de weren van asebaime so
 F164-007a,01 ne amym . alle nathinneer vnde sone der kne
 F164-007a,02 chte salomonis dre hundert twe vnd negentich Vnde dusse de vp geklumen weren van thelma
 F164-007a,03 la . thelarsa . cherub . vnd dan . vnd mer . vnd nicht en mochten wysen dat huys erer vadere vnd

erer geslechte . effte se weren van ysrahel sone dalaia . sone thobia . sone nechoda . sees hun
 F164-007a,04 dert twe vnd vyftich . Vnde van den sonen der prestere . sone iobia sone accos sone berzellai de
 genomen heft een wyff van den dochteren ber
 F164-007a,05 zellai des galaaditen vnd is genomet na eren na
 F164-007a,06 me dusse hebben gesocht schrifft eres geslech
 F164-007a,07 tes . vnde hebben nicht gevunden vnde syn vth geworpen van der presterschap Vnde ather satha
 hefft ene gesecht . dat se nicht enschol
 F164-007a,08 den etthen van den hilge der hilgen dat is van den spysen de den presteren tho ghehorten beth dat
 vp stonde een geleert vnde volmakt prester . alle de schar als een dat is alle eens vpsatzs vnde wyllen to tymmeren den
 tempel weren twe vnde veertich dusent . dree hondert vnde seuentich . vth genomen ere knechte vnde denst magede .
 der seuen dusent waren dre hun
 F164-007a,09 dert vnde seuen vnd dertich Vnde vnder en sen
 F164-007a,10 gere vnde sengerschen twe hondert . ere perde sees hondert sees vnde dertich . ere mule twe hun
 F164-007a,11 dert vyff vnde vertich . ere camelen veerhondert vnde vyff vnde dertich . ere esele sees dusent se
 F164-007a,12 uen hondert vnde twentich Vnde van den prin
 F164-007a,13 oen der vaderen do se in gengen in den tempel des heren . de in iherusalem is hebben myt wil
 F164-007a,14 len geoffert in deme huse gades . vmme dat se dat tymeren in syner stede . vnde hebben ghege
 F164-007a,15 uen kosten des werkes na erer macht . vertich dusent vnde een dusent schillinck goldes . vyf dusent
 gewichte suluers vnde hondert prestre lyker cleydere . vnde de prestere vnd leuiten . vn
 F164-007a,16 de van deme volk vnd sengers vnd doirwarders vnde nathynneers hebben gewant in eren ste
 F164-007a,17 den vnde alle ysrahel in synen steden . Dat deerde Capittel . wo de sone ysrahel tyn
 F164-007b,01 merden een altaer vnde dar na den tempel ga
 F164-007b,02 des . vnd wo se gehyndert worden dorch ere vy
 F164-007b,03 ande vnde tho hant was gekomen de seuende maent . vnde de sone ysrahel weren yn eren steden .
 hirume is vorgaddert dat volk als een man in iherusalem . vnde iosue de soen iosedech is vp gestan vnde syn brodere de
 presters . vnde sorobabel de son salathiel vnde syn brodere . vnde hebben getymert dat altaer gades ysrahel vmme tho
 offeren dar vp bernen
 F164-007b,04 de offerhande . als geschreuen is in de ee moisi des mans gades Vnde se hebben geseth dat al
 F164-007b,05 taer gades vp syn fundament vnd veruerden dat volk dat synt de heyden der erden dat en vm
 F164-007b,06 me gelegen was . vnd hebben geoffert vp dat al
 F164-007b,07 taer dem heren bernende offer des morgens vnd des auendes . Vnde hebben gemaket hochtijt der
 tabernakelen . als geschreuen is . vnd gebern
 F164-007b,08 den offerhande in allen dagen dor de ordinan
 F164-007b,09 cie na dat gebaden werk des dages in syner tijt . vnd dar na ewich offerhande als wol in den kalenden
 als in allen hochtijden des heren de gehilliget weren . vnd in allen hochtijden in wel
 F164-007b,10 ken myt willen eniche gaue geoffert wart de
 F164-007b,11 me heren Van den ersten dage der seuender ma
 F164-007b,12 ent hebben se begonnen to offeren den heren ge
 F164-007b,13 brante offerhande . men de tenpel gades en was noch nicht funde eirt . men se hebben gelt ghe
 F164-007b,14 geuen den steenhauweren vnd muermeistren vnde spyse vnd dranck vnd olye den van sydonien vn
 F164-007b,15 de van tyren . de se drogen ze der bome holtere vth deme berge libano to den mer ioppen . also en
 gebaden hadde cyrus koninck van persen Men in den anderen iar erer to kompt to dem tempel gades in iherusalem in
 der andere ma
 F164-007b,16 ent hebben begonnen zorobabel de son salathi
 F164-007b,17 el vnd iosue son iosedech vnd de anderen van eren broderen prester vnd leuite vnd alle de dar kamen
 weren van der geuenkenisse in iherusalem vnd hebben geseth leuiten van twentich iaren vnde dar enbauen vmme tho
 regeren dat werk des heren . vnd iosue hefft gestan vnd syne sone vnd sy
 F164-007b,18 ne brodere oedmihel vnde syn sone . vnde iuda als een man dat se an stan scholden vp de gen
 F164-008a,01 ne de dat werk deden in den tempel gades . de sone anadab vnde er sone vnd er brodere de le
 F164-008a,02 uiten Hyrume do de tempel des heren fundert was van dessen steynmetzeren hebben gestan
 F164-008a,03 den de prestere myt eren kleyderen myt basunen vnd de leuiten de sone asaph in cymbalen . vm
 F164-008a,04 me to louen god dorch de hant dauid des ko
 F164-008a,05 ninges israhels . vnde se sungen tho samen dem heren in sotem sange vnde belydinghe . wente he
 gud is wente syn bamherticheyt is vp ysra
 F164-008a,06 hel in der ewicheyt . Vnde alle dat volck repe myt grotem gelude louende den heren darum
 F164-008a,07 me dat de tempel des heren fundert was Vyl ok van den presteren vnde leuiten vnde princen der
 vedere vnde senioren de geseen hadden den tempel erste do hee funderet was vnde dessen tempel in eren ogen weneden
 myt groter sten

F164-008a,08 men Vnde vyl ropende in vrolicheyde houen vp ere stemmen . vnde nemant en muchthe be
 F164-008a,09 kennen de stemme des ropens der ghener de vrolyck weren . vnde de stemme des ropens des voelkes
 vnde thosammene repe alle dat volk myt groter ropender stemme vnd geluid vnd de stime wart verne gehort vnd de
 vyande iu de vnde benyamyn hebben gehort dat de sone der geuencnisse tymmerden den heren gade isra
 F164-008a,10 hel eenen tempel vnd to gande to sorobabel . vn
 F164-008a,11 de to den princen der vedere hebben se en gesacht latet vns timeren myt iw wente als gy alsoe soken
 wy ok iuwen god . Seet wy hebben ghe
 F164-008a,12 offert offerhande van den dagen assoraddam des koninges assur de vns herwart geleydet hefft . vnde
 zorobabel hefft en gesacht vnd io
 F164-008a,13 sue . vnde vort de andere princen der vedere isra
 F164-008a,14 hels . dat en horet vns vnde iuw nicht to dat wy tmeren een hus vnsem gade . men wy sul
 F164-008a,15 uen allene scholen tymmeren vnsem gade . als cyrus de konynk van persen vns gebaden he
 F164-008a,16 uet Hyrume is dat gescheet dat dat volk des landes behinderden de hende des volkes yude vnde
 vorstorden de in den tymmeren . men se heb
 F164-008a,17 ben tegen se gehuret rades manne vme to ver
 F164-008a,18 deruen eren raet in allen dagen cyri des konyn
 F164-008a,19 ges van persen . Dat iiij . Ca . wo de weddervart der yuden beclageden mit breuen de iuden vor den
 konynghe asswero vnd wo de konynk wedder schref . vnd vorbot den tymmer van iherusalem . mEn in den rike assweri
 de ok gheheten was artaxerses . in dat begin sines ry
 F164-008a,20 kes hebben se geschreuen een beklagin
 F164-008a,21 ge tegen de woners yude vnd ihrlem vnd in den da
 F164-008a,22 gen artaxerses heft geschreuen besellan mitrida
 F164-008a,23 tes vnd tabel vnd de anderen de in eren rat weren to artaxersem dem konynge van persen . men
 F164-008a,24 de bref der beklaginge was geschreuen nae de tal der sirien vnde wart gelesen in ere tal Reum
 F164-008a,25 beelteem vnd samsai schriba hebben geschreuen eenen sendebref van iherusalem artaxersi den
 konynge in desser maneren Reunbeelteem vnde samsai schriba vnd anderen ere rades mane dinei vnd apharsathe
 therphalei arphasei herchuei babilonij susannachei dyei vnd elamite . vnd alle de anderen van den volken de salmanasar
 grod vnde gloriose heft auer geuort vnd heft se don wonen in den steden van samarien vnd in anderen landen auer de
 reueer in vreden . dyt is een exen
 F164-008a,26 plar der epistolen de se sanden to eme Din kne
 F164-008a,27 chte manre de sin auer den reueer seggen he y dem konynge artaxersi Bekant si den koninge wente
 de yuden de vp geklumen sint van dy to vns sint gekomen in ihrlem een rebelle vnd seer quade stad . de se tymmeren
 vnd maken er muren vnde wende . hyrume nu sy kunt den konynge wente is dait sake dat de stad getimert wert vnde ere
 muren reformeret . so en scholen se nicht geuen tribute noch tol noch iarlike rente vnd des
 F164-008a,28 se schade schal komen to den konynge . hy
 F164-008a,29 rumme wy gedechtich des soltes dat wy geren hebben in dat palais wente quetsinge des ko
 F164-008a,30 nynges to seen rekenen wy sunde . darume heb
 F164-008a,31 ben wy ghesant . vnde ghebatschuppet deme konynghe dat du soekest in deme bocke der hystorien
 dyner vedere . vnde du schalt vyn
 F164-008a,32 den gheschreuen in den registeren vnde scholt weten dat de stat een rebelle stat is vnde scha
 F164-008a,33 delick deme konynghe vnde prouyncien vnde in er werden strijde vorweck et van allen dae
 F164-008a,34 gen her vnde daromme is de stad destrueret wy badeschuppen deme konnynghe . wente is dat sake
 dat de stad ghetymmert wert vn
 F164-008a,35 de ere muren reformeret . du en schoelt nicht hebben besittinghe auer de reuere . dat woert hefft
 ghesant de konnynk to reumbeeltheem . vnde samsai den schryben vnde thoe den anderen de in erem raede weren woners
 van samarien vnde den anderen auer de reueer seggende gro
 F164-008a,36 te vnd vrede . de beklaginge de gy to vns gesant hebbet is apenbare ghelesen voer my vnd van my is
 ghebaden vnde se hebben ghesucht vn
 F164-008a,37 de hebben ghevunden . wente de stad van oel
 F164-008a,38 den dagen rebelleret teghen de konyngh e . vn
 F164-008a,39 de in ere worden vorwecket tweydracht vn
 F164-008a,40 de strijde wente ok sere sterke konninghe we
 F164-008a,41 ren in iherusalem de gheherschuppet hebben alle dat lant dat auer dat reuere is vnde nae
 F164-008a,42 men tyns tolle vnde renten . hyrumme nu hoe
 F164-008a,43 ret dat ordel dat gy vorbedet den manen dat de stad nicht getimmert en werde bet dat van my
 gebaden wert Seet dat gy nicht voersu
 F164-008a,44 meliken dat en vullenbrenghen vnde allentelen dat quaet wassche begen de konnynghe . hyrun
 F164-008a,45 me is ghelesen een vthschrift van des konyn

- F164-008a,46 ges artarxersis gebot vor reumbeeltheem vn
 F164-008a,47 samsai schriba vnde eren radesmanen vnde hebben hastelike gegangen in iherusalem to den yuden
 vnde hebben en vorboden mit macht vnde starkheit . do is ach ter gelaten dat werk des huses des heren in iherusalen vnd
 wart nicht gedan beth to dem anderen iar des rikes darij des koninges van persen . Dat v . Ca . wo de yuden wedder
 begunden to tin
 F164-008a,48 meren den tenpel gades vnd wo dat van eren wed
 F164-008a,49 derparten geschreuen wart den koninge dario . aggeus de propgete . vnd zacharias een sone addo
 hebben gepropheteret vnde gesacht to den yuden de weren in yuda . vnde iherusalem in den name gades ysrahel do stunde
 vp zarobabel de sone salathiel vnde iosue een sone iosedech vnde hebben begunt to tim
 F164-008a,50 meren den tenpel des heren in ihrlem . vnd myt en de propheten ghades de en hulpen . Men in
 der tid ys gekoemen thoe en thanthannai de was een hertoch auer de reuere . vnd starbuzanai vnd ere rades mane vnde
 hebben en gelacht aldus we hefft iuw rat gegeuen dat gy wedder schol den timmeren dat hus vnde reformeren sin mu
 F164-008a,51 ren ? to welken wy em geantwort hebben wel
 F164-008a,52 ke de manne weren der mynschen de meystere weren der tymmeringen . men dat oge eres ga
 F164-008a,53 des is geworden vp de olden der ioden . vnd se en hebben en dat nicht mogen vorbeiden . vnd dat
 behagede en dat desse sake ghebracht worde to darium vnde denne scholden se vol don tegen de beklaginge Dat exemplar
 der epistolen de ghesant heft thanthannay hertoch des lan
 F164-008a,54 des auer de reueer . vnde starbuzannai vnde si
 F164-008a,55 ne ratdeslude . apharsathei de weren auer de reueren to darium dem konninghe . de rede de se eme
 sanden was geschreuen aldus Dario dem konynghe si al vrede . Bekant si deme kony
 F164-008a,56 ge dat wi hebben gegangen to den yudesschen prouincien to den huse des groten gades dat ge
 F164-008a,57 tymmert wer myt vnghepollerden steynen . vnde holter werden gelacht in den wenden vnd dat waek
 wert getimert ernstlike vnd dat was
 F164-008b,01 set in eren henden vnd hirume hebben wy gevra
 F164-008b,02 get de olden vnde hebben en also gesacht . wer heft iw gegeuen macht dat gy timeren scholdet dyt
 hus vnde wedder maken desse mure ? men wy hebben ok gevraget van en er namen vm
 F164-008b,03 me dy to badeschuppen vnd hebben geschreuen de namen der manne de princen sin vnder en .
 men also dane reden hebben se vns geantwor
 F164-008b,04 det seggende . wy sin knechte gades des hem
 F164-008b,05 mels vnde der erden vnd timeren dessen tenpel de getymmert was vor vyl desser iaren . vnd dat de
 grote konynk ysrahel getimert hadde vn
 F164-008b,06 de volmaket . men do vnse vedere vorwecket hadden god des hemels to tornicheit hefft hee se
 gegeuen in de hende nabugodonosor des ko
 F164-008b,07 nynges van babilonien vnde caldeen vnd hefft dyt hus destrueret vnde sin volk auer geuoret in
 babilonien . men in dat erste iar cyri des ko
 F164-008b,08 nynges van babilonien Cyrus konynk heft vort gesat een gebot dat dat huys ghaedes scholde werden
 getymmert . wente ok de vate des tempels gades godes vnde silueren de na
 F164-008b,09 bugodonosor genomen hadde van dem tenpel de was in iherusalem . vnde de gebracht hadde in den
 tempel to babilonien hefft cirus de ko
 F164-008b,10 nynk wedder gebracht vth dem tempel babi
 F164-008b,11 lonien vnde sint gegeuen sasabasar den he ok princen settede vnde sede eme . neme de vaete vnde
 ga vnde sette de in den tempel de is in ihe
 F164-008b,12 rusalem . vnd dat hus gades moete werden getin
 F164-008b,13 mert in sin stede hyrume is do gekomen sasaba
 F164-008b,14 sar vnd hefft gelacht de fundamenten des tempels gades in ihrlem vnd wart getimert van der tijt bet
 nu vnd is noch nicht vullenbracht . hyrum
 F164-008b,15 me nu is dat sake dat den koninge gud dunket he do soken ind e librarie des koninges de is in babi
 F164-008b,16 lonien . effte icht van dem konynghe cyro ghe
 F164-008b,17 baden si dat wedder getymmeet scholde wer
 F164-008b,18 den dat hus ghades in iherusalem . vnde hee sende tho vns wedder auer desse sake den wyl
 F164-008b,19 len des konynges . Dat vi . Capittel wo dat gebot cyri vunden wart van dem auergange der yuden
 vnde wo darius ok gebode to timmeren den tempel vnd wo de getymmert wart dO geboet koninck darius dat se soch
 F164-008b,20 ten in de librarie der boeke de weren ge
 F164-008b,21 lacht in babylonien . vnde een boeke is geuunden ich echbathanis . dat is een castele in medana der
 prouincien . vnde alsulken ghe
 F164-008b,22 dechnisse was dar in geschreuen In den ersten ia
 F164-008b,23 re des koninges cyri heft cyrus gebaden dat dat huys gades dat is in iherusalem scholde werden
 getimmert in de stede dar men offer offerhande . vnde dat se legen scholen de fun

- F164-008b,24 damenten vnderdragende de hocheyt . lx . ellen
 F164-008b,25 bogen vnde de breyden . lx . ellenbogen . vnde dre ordinancien van vngepolderden steynen vnde ordinancien van nigen holte Men de koste scholen werden gegeuen van des koninghes huse . men ock de gulden vathe vnde sulueren des tempels gades de nabugodonosor hadde genomen van dem tempele iherusalem vnd de gebracht tho babilonien werden wedder ge
 F164-008b,26 geuen vnde wedder ghedragen in den tempel iherusalem in er stede de ok dar gesat synt yn den tempel gades Hyrume nu thantannay her
 F164-008b,27 toch des landes dat auer de reueyt is vnd star
 F164-008b,28 busannai vnde iuwe radeslude apharsathei de er syt auer de reueyre gaet verne van en . vnde latet den tempel gades werden gemaket van dem hertoge der ioden vnde van eren senioren vnde dat huis gades mote werden getymert in syne stede . men ok is van my gebaden war mote gescheen van den presteren der ioden vp dat getymert werde dat huys gades als dat van der arche des koninges . dat is van den tri
 F164-008b,29 buten de gegeuen werden van der landeschup auer de reueyre de koste vlitelyken werden ge
 F164-008b,30 geuen den mannen . vp dat dat werk nicht ge
 F164-008b,31 hindert en werde Vnde ok is dat sake dat van node is kalueren vnde lammeren vnde iunghe bucke in offerhande gade des hemmels kor
 F164-008b,32 ne solt wyn vnde olye na der gewonden der pre
 F164-008b,33 stere de dar syn in iherusalem . mote eme wer
 F164-008b,34 den gegeuen dorch alle dage . vp dat neene kla
 F164-008b,35 ge en sy in enigen dingen . vnde dat se offeren offerhande gade des hemels . vnde bydden vor dat leuen des koninges vnd syner kindere . Hir
 F164-008b,36 vmme is van my ghesat een gheboet dat alle mynschen de dyt gheboet vorwanderen . van si
 F164-008b,37 nem huse mote werden genomen een holte vn
 F164-008b,38 de werden vp ghericht . vnde he mote dar an werden geuestet . vnde syn huys mote werden gemeyne . vnde god de synen namen hefft don wonen dar . de mote verderuen alle de rycken vnde dat volk dat syn hant vth strecket vm
 F164-008b,39 me wedder tho streuen vnd tho vorderuen dat huys gades dat is in iherusalem . Jk daryus hebbe gesat een geboet dat ok wyl ernstelyck werden voruullet Hyrume thantannay her
 F164-008b,40 toch des landes auer de reueyr . vnde starbuzan
 F164-008b,41 nay vnde syn radesmanne na dat koninck da
 F164-008b,42 rius geboden hadde . so hebben se dat vlitelike so vullenbracht als darius de koninck geboden hadde Vnde de olden der ioden hebben getym
 F164-008b,43 mert vnde hadden vorspoet na der prophecien aggey des propheten vnde zacharie des sonen addo vnde hebben getymert vnde ghebuert na dem gebade des gades ysrahel vnde der konyn
 F164-008b,44 ge cyri vnde darij vnde artaxersis van persen vnde hebben dyt huys gades vullenbracht to den derden dagen des mandes adar . vnde dat is dat seste iar des rykes darij des koninges . Men de sone ysrahel prestere vnde leuiten vnd de andere der sone des auerganges hebben ge
 F164-008b,45 maket wyunge des huses gades in blidesschup
 F164-008b,46 pen vnde hebben gheoffert in de wyunge des huses gades hondert kaluere . twe hondert wed
 F164-008b,47 dere veer hondert lammere vnde twelf bucke der zeghen voer de sunde alle ysrahes na dem getale der geslechten ysrahel Vnde hebben ge
 F164-008b,48 sat prestere in er ordinancien vnd leuiten yn eren steden auer de werken gades in iherusalem als geschreuen is in dat boke moysi Ven de sone der auerwanderingen hebben gemaket passchen an dem veertenden dage des ersten maendes . wente de prestere vnde leuiten weren gereyny
 F164-008b,49 get als een . vnde alle reyne tho offeren dat pas
 F164-008b,50 sche lam alle den sonen des auerganges . vnde eren broderen den presteren vnde en suluen . vnd de sone ysrahel de wedderume gekomen weren van dem auergange hebben gegeben . vnd alle de sik suluen aff scheyden van der besittingen der heyden des landes to en . vmme to soken den he
 F164-008b,51 ren god ysrahel . vnde hebben gemaket hoge
 F164-008b,52 tijt der vngedessemder brode seuen dage duren de in vrolicheyt . wente de here se vorblidet had
 F164-008b,53 de . vnde hadde assur des koninges herte beke
 F164-008b,54 ret to en . vmme to helpen eren henden in dat werk des huses des heren gades ysrahel . dat . vij . Capittel . wo esdras vp steech van babilonien vnde wat ghebode helde de epistel de der koninck gaff esdre . nA dessen worden in dat rycke artaxer
 F164-008b,55 sis koninges van persen Esdras een sone saraye . de sone was helchie . de so
 F164-008b,56 ne was sellun . de sone was sadoch . de sone was achitob . de sone was amarie . de sone was aza
 F164-008b,57 rie . de sone was maraioth . de sone was zarye . de sone was ozi de sone was bocci de sone was abisue . de sone was phynees . de sone was ele

- F164-009a,01   asat . de sone was aaron des presters van begyn
 F164-009a,02   ne . dusse Esdras is vp geklumen van babylo
 F164-009a,03   nien . vnd he was een meister snel in der ee moi
 F164-009a,04   sy de god de here gegeuen hefft ysrahel . vnd de koninck hefft eme gegeuen alle syne begerde na der iuden hant des heren synes gades vp eme vnd synt vp geklumen van den sonen ysrahel . vnd van den sonen der prestere vnd van den sonen der leuiten vnd van den sengeren vnd van den dor
 F164-009a,05   warderen vnd van den natineer in ihrlem . in dat seuende iar des konynges artarxersis vnd sint gekomen in iherlem in de vyffte mant . dat ys dat seuende iar des konynges . wente in den ers
 F164-009a,06   ten dage der erster mant heft he begunt to klyn
 F164-009a,07   men van babilonien vnd in den ersten dage der vyfter mant is he geklumen in iherusalem nae der guder hant sines gades auer en . men esdras heft bereit sin herre vmme to soken de ee des heren to don . vnd to leren in ysrahel gebot vnde or
 F164-009a,08   del . dyt is dat exemplar der epistolen des ge
 F164-009b,01   bades dat konink artarxerses heft gegeuen es
 F164-009b,02   dre dem prester vnd dem kloken schriben geleret in den redenen vnde gebaden des heren . vnd yn den hogeliken gesetten in ysrahel Artarxerses konynk der konynge gebuyt esdre den prester vnd aller gheleresten meyster der ee gades des hemels grote . van my is gebaden dat so wen behaget in mynen ryke van dem volke ysrahel vnde van sinen presteren vnde leuiten to gaen in iherusalem de ga myt dy . wente van dem anschi
 F164-009b,03   ne des koninges vnde seuen siner radeslude . bys
 F164-009b,04   t u gesant vmme to vysiteten yudean vnde ihrlem in de ee dines gades de is in diner hant vnde vn
 F164-009b,05   me to brengen siluer vnde golt dat de koninck vnde sine radeslude willichlike geoffert hebben gade ysrahel . welkes tabernakel is in ihrlem . vnd alle siluer vnd golt dat gy vindet in al el der prouyncien van babilonien vnd dat volk offeren wyl vnd van den presteren de welke offeren den huse eres gades dat dar is in ihrlem . neme vrilike to dy vnd gelde myt allen vlite van dessem gelde kal
 F164-009b,06   uere bucke lammere vnd sacrificien vnd er vuch
 F164-009b,07   te offere vnd offert de vp dat altar des tenpels iuwes gades de is in iherusalem . men ok is dat sa
 F164-009b,08   ke dat dat dy vnde dinen brodere behaget van dem anderen siluer vnde golde to maken nae den wyllen iuwes gades maket dat vnd de vate de dy gegeuen werden to den denste des huses dy
 F164-009a,09   nes gades giff in den anschin gades in ihrlem men ok de ander dinge de van noden sin dines gades wo vyl dat noth is dat du vth geuest schalt u geuen van den schatte vnde van der gelt
 F164-009a,10   kysten des konynges vnde van my Jk artax
 F164-009a,11   erses konink heb gesat vnd gebaden al den bewa
 F164-009a,12   rer der gemeynen kysten de sin auer de reueere dat so wat esdras prester vnde meyster der ee ghades des hemels van iuw schal bidden ge
 F164-009a,13   uet eme sunder merren hyn beth tho hundert punden siluers . vnde tho hundeert maten kor
 F164-009a,14   nes . vnde tho hundert maten wyns . vnde to hundert maten olyes . men solt sunder mate . Alle dat behoeret tho deme denste gades des hemels mote werden gegeuen vltliken in den huse gades des hemels . vp dat he nicht tornich en werde tegen dat ryke des konynges vnde sy
 F164-009a,15   ner sone . vnde wy doen iuw kunt van alle den presteren vnde leuiten sengers vnde dorwar
 F164-009a,16   ders subdiaken vnde deyners des huyses gha
 F164-009a,17   des dat ghy neen macht en hebbet tho setten vppe en tol vnde tribute vnde iarlike pachte men du esdra nae der wyscheyt dynes ghae
 F164-009a,18   des de is in dyner hant serte ouersten vnde ry
 F164-009a,19   chtere vmme thoe richten alle dat volcke dat auer de reueer is . als de daer bekennen de Ee dynes ghades . Men ok lere vlyteliken de vn
 F164-009a,20   geleerden . vnde alle manne de nicht en dot de ee dynes ghaedes vnde de ee des konnynges vlytelicken ordel schal syn van eme . efft yn den doet in ellende effte in vorboringhe sines ghudes effte in den kerckener . Ghebenedyet sy de here god vnser vedere de dyt ghegheuen hefft in dat hertte des koennynghes dat hee eeren wyl dat huys des heren welcke is in ihe
 F164-009a,21   rusalem vnde in my gheneyghet syne barm
 F164-009a,22   hartticheyte voer den koennynck vnde sinen ra
 F164-009a,23   desmannen vnde alle den mechtighesten prin
 F164-009a,24   cen des koennynghes . Vnde ik ghestarcket myt der hant des heren mynes ghades de yn my was . hebbe vorgadert van ysrahel de prin
 F164-009a,25   cen de myt my vp gheklummen sint . Dat achte Capittel wat princen vnde woe vele volkes vnder en sint vppe gheklummen myt esdra . vnde wo he se vorgaderde vp dat water vnde wo se dar vasteden . dJt sint de princen der ghesinde vnde e
 F164-009a,26   re gheslechte de myt my sint vp geklun

- F164-009a,27 men in dat ryke artarxersis koennin
 F164-009a,28 ghes van babilonien Van den soenen phyne
 F164-009a,29 es gerson . van den soenen ythamar daniel . vnd van den soenen dauid attus . van den sonen ze
 F164-009a,30 chenie vnde van den soenen pharos zacharias vnde myt eme sint ghetalt hundert vnde vyff
 F164-009a,31 tich manne . van den soenen phetmoab helyo
 F164-009a,32 enai een sone zaree vnde mit twe hundert manne . van den soenen sechenie een sone eze
 F164-009b,09 chiel vnde myt eme dreihundert mane . van den soenen addan nabeth een sone ionathan vnde myt
 eme vyfftych manne van den soenen helan ysayas een soene athalie vnde myt eme seuen
 F164-009b,10 tich manne . van den sonen saphacie zebedia een sone michael vnde myt emee achtentich mane van
 den sonen ioab obedias een sone ichihel vnd mit eme twe hundert vnd achteen manne . van den sonen zelomith de soene
 iophie vnde myt eme hundert vnde sestich man . van den sonen bebai zacharias een sone bebai vnde myt em . xxvij .
 man . van den sonen ezaab iohannan een sone ezethan vnde myt eme hundert vnde teeen man
 F164-009b,11 ne . van den sonen adoniam de weren de lesten vnde dyt weren er namen helipheleth vnd hei
 F164-009b,12 hel vnde samaias vnde myt eme sestich mane Van den sonen beggui . vthay vnd zachur vnde mit en
 seuentich manne Vnde ick hebbe se vor gadert to dem reueyr de lopet tho hauua . vn
 F164-009b,13 de wy syn dar gebleuen dre dage vnde ik heb
 F164-009b,14 be gesocht vnder dem volke vnde vnder den pre
 F164-009b,15 steren van den sonen leui vnde ick en hebbe se dat nicht geuunden Hyrume hadde ick ghe
 F164-009b,16 sant helizer vnde arihel vnde semeam vnde hel
 F164-009b,17 nathan vnde arib vnde den anderen helnatan vnde nathan vnde zachariam vnde mesollam princen
 vnde ioarib vnde helnathan wise man
 F164-009b,18 ne . vnde hebben de gesant tho heddo de de ers
 F164-009b,19 te is in der stede casphie Vnde ick hebbe gesat in eren munt worde de se spreken scholden tho heddo
 vnde tho synnen broderen subdiaconen in der stede casphie dat se vns to brengen schol
 F164-009b,20 den dener des huses vnses gades Vnde se heb
 F164-009b,21 ben vns tho gebracht dorch de gude hant vn
 F164-009b,22 ses gades vp vns eenen seer gelerden man van den sonen mooli de sone was leui eenes sonen ysrahel .
 vnde sarabiam vnde syne sone vnde sy
 F164-009b,23 ne brodere achteen vnde asabiam vnd mit eme ysayam van den lonen merari vnde syn broder vnd
 sone twentich Ven van den subdiaconen de dauid gegeuen hadde vnde de princen to dem denste der leuiten twe hundert
 vnde twentich subdiaken . Alle desse worden genomet myt eren namen Vnde ick hebbe gekundiget tho vasten by de
 reueyr hauua dat wy bedrucket werden vor dem heren vnsem gade vnde bydden schol
 F164-009b,24 den van eme den rechten wech vns vnde vnsen kinderen vnde alle vnsem gude . wante ik scha
 F164-009b,25 mede my to bydden dem koninge vmme hul
 F164-009b,26 pe vnde ridders de vns beschermen scholden in deme wege van vnsen vyanden vmme dat wy gesacht
 hadden deme koninge . de hant vnses gades is vp alle mynschen de en soken in gud
 F164-009b,27 heyt vnde syn gebot vnde syn starckheyt vn
 F164-009b,28 de syn torn is vp alle de en haten Vnde wy heb
 F164-009b,29 ben geuastet vnde gebeden vnsen god vmme dyt vnde dat is vns geluckeliken gegangen . vn
 F164-009b,30 de ick hebbe gescheyden van den princen der prestere twelf . sarabiam vnde asabiam . vnd mit en
 van eren broderen teen . vnde ik hebbe en in gewicht gegeuen suluer vnde golt vnde gehil
 F164-009b,31 ligede vathe des huses vnses gades . de gheof
 F164-009b,32 fert hadden de koninck vnde syne rades mane vnde syn princen vnde all ysrahel der gener de
 geuunden weren . vnde hebbe gewegen in eren henden sees hundert vnd vyfftych punt suluers vnde hundert sulueren
 vathe . hundert punt gol
 F164-010a,01 des . vnde twentich gulden krosse . de hadden dusent schillinge . vnde twe vathe des aller
 F164-010a,02 besten koppers blynkende schone als golt . vn
 F164-010a,03 de ick hebbe en gesacht ghy synt hilligen des heren vnde hillige vate vnde suluer vnde golt dat myt
 wyllen geoffert is dem heren gade vn
 F164-010a,04 ser vedere . wachret vnde bewaret beth gy dat brenget vor den princen der prestere vnde der leuiten
 vnde vor dem hertogen der gesynde is
 F164-010a,05 rahel in iherusalem in de stad des heren huys Vnde de prestere vnde leuiten hebben genomen dat
 gewicht suluers vnde goldes vnde de va
 F164-010a,06 the vmme tho brengen in iherusalem in dat huys vnses gades Darumme hebben wy vns gescheiden
 van den reueyr hauua vp den twelf
 F164-010a,07 ten dach der erster maent vmme tho gaen to iherusalem . vnde de hant vnses gades heft ge
 F164-010a,08 west vp vns . vnde hefft vns vorloset van der hant des vyandes vnde des lageleggers in de
 F164-010a,09 me wege . vnde wy syn gekomen to iherusalem vnde bleuen dar dre dage . men an dem verden dage

is myt gewichte gegeuen dat suluer vn

F164-010a,10 de dat golt vnde de vate in dat huis vnser ga

F164-010a,11 des dorch de hant remoth . de sone was vrye . des presters . vnde myt eme Eleazar een sone phinees . vnde myt eme ioseded een sone iosue vnde noadaia een sone hennoi des leuiten na dem getale vnde gewichte aller dinge . In der tijt is beschreuen alle dat gewicht . men ok de kindere des auerganges de gekomen weren vth dem geuenkenisse hebben geoffert gade ysra

F164-010a,12 hel bernende offerhande twelff kaluere vor al

F164-010a,13 le dat volk ysrahel sees vnde negentich wedde

F164-010a,14 re . seuen vnde seuentich lammere . twelf bucke vor de sunde . all in een bernende offer dem he

F164-010a,15 ren . vnde se hebben gegeuen de gesette des ko

F164-010a,16 ninges der princen . de weren van den angesich

F164-010a,17 te des koninges vnde den hertogen auer de re

F164-010b,01 ueyr vnde hebben vp gehauen dat volk vnde dat huys gades . Dat . ix . Capittel . wo dat volk gesundiget hadde nemende wyue der heyden vnde wo es

F164-010b,02 dras daromme wenede vnde den heren anrepe dO desse dinge voruullet weren sint ge

F164-010b,03 gangen tho my de princen seggende . Dat volk ysrahel is nicht gescheiden vnde de prestere vnde leuiten van den volcken der lande vnd van eren vnmynslicheiden als dat volke der chananeer . der etheer . ferekeer vnde iebuseer vnde der ammoniten vnde moabyten vnde van egipten vnde der amorreer . wente se hebben genomen van eren dochteren sick sul

F164-010b,04 uen vnde eren sonen . vnde hebben ghemenghet dat hillighe saet myt den volken der erden . vn

F164-010b,05 de de hant der princen vnd meystere hefft ghe

F164-010b,06 west de erste in der auertredingen Ven do ok hor

F164-010b,07 de desse reden hebbe ick gesneden mynen mantel vnd rock vnd hebbe vth getogen de hare mynes houedes vnd mynes bardes vnde hebbe gesetten drouich . men to my sint to samen gekomen alle de entsegen dat wort gades ysrahel vmme de auertredinge der gener de gekamen weren van der geuencknisse . vnd ick sat drouich beth tho der offerhande des auendes Ven in de auentlicke offerhande byn ick vp gestanden vth miner be

F164-010b,08 droffenisse vnd myt minem tho schorden mantele hebbe ick geboget myne knee vnd vth gherec

F164-010b,09 ket myne hende tho dem heren mynem gade seggende Myn god ick byn vorstort vnd scha

F164-010b,10 me my vp tho heuen myn anghesichte tho dy . wente vnse sunden synt vormanichuoldighet vp vnse houet vnd vnse sunden syn gewassen hen

F164-010b,11 beth tho dem hemele van den daghen vnser vade

F164-010b,12 re Men ock wy suluen hebben swarlike ghesundy

F164-010b,13 get tho dessem dage . vnd in vnser bosheyden sin wy suluen auer ghegeuen wy vnd vnse konyng vnd vnse prestere in de hende der koningen der er

F164-010b,14 den . vnd in dat swert vnd in geuenkenisse vnd in ro

F164-010b,15 eff vnd in beschamenisse des angesichtes als ok in dessen dagen Vnde nu en wenich vnd als een ogenblik is gescheen vnse gebeth tho dem he

F164-010b,16 ren vnsem gade . vp dat vns gelaten werden de noch auer bleuen syn . vnd syn vrede gegeue- wer

F164-010b,17 de in syner hilliger stede . vnd vnse god vorluch

F164-010a,18 te vnse ogen vnd geue een kleen leuen in vnse ey

F164-010a,19 gendom . wente wy eygen knechte syn . vnd vn

F164-010a,20 se god en hefft vns nicht gelaten in vnsem egen

F164-010a,21 dom . vnd hefft geneyget vp vns sine barmher

F164-010a,22 ticheyt vor dem koninghe van persen dat he vns geue dat leuen vnde vorhoge dat huis vn

F164-010a,23 ses gades vnde tymeren syn woste stede vnd ge

F164-010a,24 ue vns hopen in iuda vnd in iherusalem Ven nu here vnse god wat scholen wy seggen na dus

F164-010a,25 sen ? wente wy hebben gelaten dyne ghebade de du gebaden heuest in de hant dyner knech

F164-010a,26 te der propheten seggende Dat lant tho wel

F164-010a,27 kem ghy in gaet vmme dat tho besitten is een vnreyne lant na der vnreynicheyt der volken vnde andere lande myt eren vnmynslicheyden . de dat voruullet hebben van munde tho mun

F164-010a,28 de in ere besmettinge Hyrume nu wylt nicht geuen iuwe dochtere eren sonen . vnde ere doch

F164-010a,29 tere en nemet nicht iuwen sonen . vnde nicht en begeret eren vrede noch er ghelucke in der ewicheyt . vp dat ghy werden ghestarket vn

F164-010a,30 de mogen etten de vruchte der erden de gud sint vnd hebben iuwe sone erfgenamen in der ewic

F164-010a,31 heyt Vnde na alle dessen de gekomen synt vp vns in vnser quaden werken vnde in vnser gro

F164-010a,32 ter missedat . wente du vnse god vns vorloset heuest van vnser boesheyden vnde heuest vns ghegeuen salicheyt als is huden . vp dat wy nicht vorkeret en werden . vnde maken dyne ghebade tho nichte noch hilycke myt den vol

- F164-010b,18 ken desser vnmynslicheyden . Bys tu icht tor
 F164-010b,19 nich gheworden auer vns beth tho der vulen dingen dat is tho der gantzer vorstoringen des volkes
 dat du vns nicht en latest de sul
 F164-010b,20 uen de dat auerbleuen synt tho dem heyle ? He
 F164-010b,21 re god ysrahel du byst rechtuerdich . wente wy gelaten syn de wy beholden scholden werden als in
 dessem dage . See . vor dy syn wy in vn
 F164-010b,22 ser myssedat . wente vor di en mach men nicht stan van dessen . Dat . x . Capittel . wo dat volk
 wenede mit esdra . vnde wo alle sone des auerganges vor gadert worden in iherusalem vmme to vnder soken de myssedaet
 . hJrumme do Esdras aldus baet vnde god anrepe vnde wenede . vnd lach vor dem tempel gades . is vorgadert tho eme
 van ysrahel een sere grote schare der man
 F164-010b,23 ne vnd vrouwen vnd kindere . vnd dat volk hefft geweynet myt vyl weynigen Ven sechenias een
 sone ichihel van den sonen helam heft geant
 F164-010b,24 wort vnd hefft gesacht esdre . wy hebben auer getoeden begen vnsen god . vnd hebben getrauwet
 vremden wyuen van den volken desser erden . vnd nu is dat sake dat penitencie is in israhel van des
 F164-010b,25 ser myssedar . latet vns maken een vorwarde myt dem heren vnsem gade . dat wy en wech werpen
 alle de wiue vnd de van dessen geboren syn na den willen des heren vnd der gener de vnt seen dat geboet des heren vnses
 gades mote ge
 F164-010b,26 scheen na der ee . stant vp dy behoret to vnder
 F164-010b,27 scheyden vnd wy scholen myt dy syn . werde ghe
 F164-010b,28 starket vnd do Hyrume is esdras vp ghestan vnd hefft besworen de princen der prestere vnd der
 leuiten vnd all ysrahel . dat se scholden don na des
 F164-010b,29 sem worde vnd se hebben gosworen . vnd esdras is vp gestan vor dat huys gades vnd is gegan
 F164-010b,30 gen to der kameren iohannan de sone was elia sib vnd is dar in gegangen . he en heft neen brot
 getten noch neen water gedrunken . wente he be
 F164-010b,31 weinede de auertredynge der gener de gekomen weren van der geuenkenisse . vnd een steme is ghe
 F164-010b,32 sant in ruda vnd ihrlem alle den sonen des auergan
 F164-010b,33 ges dat se vorgaddert worden in iherusalem . vnd alle de nicht quemen in dre dagen na den rade
 der princen vnd oldesten den scholde me nemen alle ere gud vnd he scholde werden aff geworpen van der schar des
 auerganges Hyrume syn tosamem ge
 F164-011a,01 komen alle de mane iuda vnd beniamyn in iheru
 F164-011a,02 salen in dre dagen . dat is in de negende maent yn dem . xx . dage des maendes . vnd alle dat volck
 heft gesetten in der straten des huses gades heuen de vmme de sunde vnd van des regens wegen . vnd de prester esdras is
 vp gestanden vnd hefft gesacht to en . ghy hebbet auer getreden vnd hebbet ge
 F164-011a,03 trauwet vremde wiue dat gy to deden vp de mis
 F164-011a,04 sedat ysrahel vnd nu geuet belidinge den heren ga
 F164-011a,05 de iuwer vedere vnd doet synen wyllen vnd werdet gescheyden van den volken des landes vnd van
 vremden wyuen Vnde alle de schare hefft geant
 F164-011a,06 wort vnd gesacht myt groter stemen na dynen worden to vns so mote gescheen . iodoch wente hir
 vyl vo kes is vnd eene tijt is des regens vnd wy
 F164-011a,07 nicht en moghen lyden hijr buten to stan . vn
 F164-011a,08 de dyt werck is nicht van eenem daege effre twen . wente wy hebben sere ghesundiget in dessen
 reden . hyrumme werden ghesat vorsten in alle desser scharen . vnde alle manne in vn
 F164-011a,09 sen steden de ghetrouwet hebben vremde wy
 F164-011a,10 ue moten komen in ghesatten tiden vnde myt eme de senioren dorch stede in stede ghy vnde iuwe
 richtere beth de torn des heren wert aff ghekeret van vns vmme desse sunde . hyrume ionathan een sone asahel vnde
 iaasia een sone thecue hebben gestan dar vp- vnde mosollam vnde sebecchai leuiten hebben eme ghehulpen . vnde de
 soene der auergange hebben ok alsoe ghedan . vnde esdras prester vnde manne prin
 F164-011a,11 cen der ghesinde sint gheganghen in de huse erer vedere vnde al by eren namen . vnde heb
 F164-011a,12 ben ghesetten in dem ersten dage der teender maent vmme de sake to vndersoken vnde alle de
 manne de vremde wiue ghetrouwet hadden sint to samen vorghadert beth to dem ersten daeghe der erster maent . vnde
 van den soenen der prestere sint gevunden de getrouwet had
 F164-011a,13 den vremde wyue . van den sonen iosue de soe
 F164-011a,14 ne iosedech vnde sin brodere maasia vnde elye
 F164-011a,15 ser . vnde iarib vnde godolia . vnde hebben ge
 F164-011a,16 gheuen ere hende dat is se hebben gheswoe
 F164-011a,17 ren dat se vth werpen scholden ere wyue vn
 F164-011a,18 de offeren vor ere myssedat eenen wedder van den schaepen . vnde van den sonen emmer an
 F164-011a,19 nam vnde zebedia . vnde van den sonen serim maasia vnde helia vnde semeia . ichihel vnde ozias

. vnde van den soenen phessur helioenai maasia ysmahel nathanahel iosabeth . vnde helesa . vnde van den soenen der leuyten iosā
 F164-011a,20   beth vnde semei vnde celaia . dit is calithepha thaia uida vnde elieser . vnde van den sengeren eliazub
 . vnde van den doerwarderen sellun vn
 F164-011a,21   de thelem vnde vri . vnde vth ysrahel van den soenen phares remeia vnde ezia vnde melhia vnde myamym vnde eliezer vnde melchia . vn
 F164-011a,22   de banea . vnde van den sonen elam mathani
 F164-011a,23   a zacharias vnde ihehihel vnde abdi vnd rimot vnde helia . vnde van den sonen zethua helioe
 F164-011a,24   nai eliasib nathania vnde iherimuth vnde za
 F164-011a,25   beth vnde aziza . vnde van den soenen bebai . io
 F164-011a,26   hannan anania zabbai athalai . vnde van den soenen beni mosolla vnde melluch vnde adaia iasub
 vnde saal vnde ramuth . vnde van den so
 F164-011a,27   nen phetmoab edna vnde chalaal bananias . vnde maasias mathanias beselehel benni vn
 F164-011a,28   de manasse . vnde van den sonen erem elieser ie
 F164-011a,29   sue melchias semeias symeon benyamyn ma
 F164-011a,30   loth . vnde samarias . vnde van den soenen a
 F164-011a,31   som mathanai mared asaboth elpheleth Jer
 F164-011a,32   mai manasses vnde semei . van den sonen bani
 F164-011a,33   maaddi amram vnde huel baneas vnde bada
 F164-011a,34   yas chelion bannia marimuth vnde heliasib . mathanias mathanai vnde iasi vnde bani vn
 F164-011a,35   de bennui semei . vnde salmias . vnde nathan vnde adaias mechuedaboi sisai sarai ezrel vn
 F164-011a,36   de selemā vnde semeria sellum amaria ioseph van den soenen nebui ahihel mathathias za
 F164-011a,37   beth zabina ieddu vnde iohel vnde banai Alle desse hadden ghenomen vrende wyue . vnde van en
 weren wyue de soene vort ghebracht hadden . Hijr endet dat erste boke esdre . vnde hijr beginnet dat boke neemie dat
 anderde esdre . Dat eerste Capittel . woe Neemias wenede vmme dat de mane van iuda vordruc
 F164-011a,38   ket worden . vnde woe hee den heren aenrepe vmme gnade . dJ worde neemie eenes soe
 F164-011a,39   nes helchie . Vnde dat ghe
 F164-011a,40   schach in der maent casleu dat is in decenbri in dat twentigste iar vnd ik was in dat castele susis .
 vnde a
 F164-011a,41   nani een van mynen brode
 F164-011a,42   ren is ghekomen he vnde manne van iuda vn
 F164-011a,43   de ik hebbe en ghevraghet van den ioden . de noch ghebleuen weren . vnde noch leueden van der
 venckenisse vnde van iherusalem . vnde se hebben my gesacht dat de auer bleuen syn vn
 F164-011a,44   de ghelaten van der gheuenckenisse dar in de prouincie sint in grotem vordrete vnde laster vnde de
 mure van iherusalem sint destrueret . vnde syne poerten sint voerbrant myt vuyre . vnde als ik horde also dane worde
 hebbe ik ge
 F164-011a,45   setten vnde gheweynet vnde hebbe ghewey
 F164-011a,46   net vyl daghe vnde ik vaste vnde bat vor dat anghesichte gades des hemmels . vnde ik heb
 F164-011a,47   be ghesecht Jk bydde here god des hemmels stark groet vnde vorveerlick de du bewaerest dat vorbunt
 vnde barmharticheit mit den ge
 F164-011a,48   nen de dy leeff hebben vnde bewaren dyne ge
 F164-011a,49   bade dyn oren moten to horen vnde dyn ogen werden vp ghedan dat du horest dat ghebet dynes
 knechtes . welke ik bydde vor dy hude nacht vnde daghes vorde kindere ysrahel dy
 F164-011a,50   nen knechten vnde belye vor de sunden der soe
 F164-011a,51   ne ysrahel mit welken se dy ghesundiget heb
 F164-011a,52   ben . vnde ik vnde dat hus mynes vaders heb
 F164-011a,53   ben ghesundiget . wy sint bedraghen dorch y
 F164-011a,54   delheyt . vnde en hebben nicht bewaeret dyn gebot vnde ghesette vnde ordele de du gheba
 F164-011a,55   den heuest moysi dynem knechte . ghedencke des wordes dat du ghebadē heuest moysi di
 F164-011a,56   nem knechte segghende . wanner gy auer ghe